

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง

ตำบลนากระแซง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

โดย

นายประกาศิต แก้วรากมูข

เดือนธันวาคม พ.ศ.2559

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง

ตำบลนากระแซง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

Pah-kah-mah printed production case study Nakrasang Stats

Enterprise Det Udom Ubon Ratchathani

ผู้วิจัย

นายประกาศิต แก้วรากมุก

สังกัดคณะศิลปประยุกต์และสถาปัตยกรรมศาสตร์

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานงบประมาณ

ประจำปีงบประมาณ 2555

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย ม.อบ.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการวิจัย : การผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์ กรณีสืบศึกษากลุ่มทอผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง

ตำบลนากระแซง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย : นายประกาศิต แก้วรามขุ

หน่วยงาน : คณะศิลปประยุกต์และสถาปัตยกรรมศาสตร์

แหล่งทุนอุดหนุน : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

โครงการวิจัยการผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์ กรณีสืบศึกษากลุ่มทอผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง ตำบลนากระแซง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่ที่มีรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม และนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าขาวม้า และเพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มทอผ้าขาวม้า โดยมีการดำเนินวิจัยโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ เก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์เพื่อหากระบวนการที่เหมาะสมในการผลิตผ้าขาวม้าพิมพ์ลาย และประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้กระบวนการจากการวิเคราะห์

โดยที่มาของโครงการนี้เกิดจากปัจจุบันนี้ในจังหวัดอุบลราชธานี มีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตผ้าขาวม้า เป็นสินค้า OTOP อยู่หลากหลายกลุ่มทั่วทั้งจังหวัด เกิดการแข่งขันทางด้านสินค้าและการตลาดระหว่างกลุ่มขึ้น เนื่องจากลวดลายผ้าขาวม้าของแต่ละกลุ่มนั้นมีลวดลายที่คล้ายกัน ไม่มีความแปลกใหม่หรือลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้หาแนวทางในการสร้างความแปลกใหม่ให้กับผ้าขาวม้า โดยสำหรับกลุ่มผลิตผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง หมู่ 13 ตำบลนากระแซง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกลุ่มผู้ผลิตผ้าขาวม้า เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2543 ซึ่งยังมีฐานกลุ่มลูกค้าน้อย ทางกลุ่มจึงได้มีแนวความคิดที่จะขยายฐานกลุ่มลูกค้า ดังนั้นทางกลุ่มผู้ผลิตจึงต้องการหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผ้าขาวม้าให้ดีขึ้น มีลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และแตกต่างจากผ้าขาวม้าในรูปแบบเดิม

สำหรับกระบวนการเพื่อให้ผ้าขาวม้ามีความแปลกใหม่และน่าสนใจนั้น ผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการพิมพ์ผ้าด้วยแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) ซึ่งเป็นเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะพื้นฐานที่มีมาช้านาน โดยการดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่รอบตัวมาสร้างแม่พิมพ์ เพื่อลดต้นทุนในการผลิต และยังสามารถพิมพ์ได้จำนวนมากอีกด้วย

แต่ก่อนที่จะสร้างลวดลายโดยการพิมพ์ลงบนผ้าขาวม้านั้น ต้องมีการปรับปรุงผ้าขาวม้าก่อน โดยคงลักษณะเด่นของผ้าขาวม้าที่มีข้อดีอยู่แล้วไว้ ได้แก่ วัสดุ เนื้อผ้า และขนาดของผ้าขาวม้า ส่วนสิ่งที่ปรับปรุงบนผ้าขาวม้า คือสีสันทัน และลวดลาย ซึ่งปรับให้มีความเหมาะสมเพื่อการพิมพ์ลวดลายลงไป

โดยมีการปรับสีให้สอดคล้องไปกับเทรนด์แฟชั่นสากล เพื่อให้ผ้าขาวม้าเป็นที่น่าสนใจสำหรับคนรุ่นใหม่ที่ชอบแฟชั่น รวมถึงปรับสีของผ้าขาวม้าให้อ่อนลง เพื่อการพิมพ์ลวดลายที่ชัดเจนสวยงาม

สำหรับลวดลายของผ้าขาวม้านั้นมีสองลวดลาย คือลายดั้งเดิม หรือที่เรียกว่าลายตาไก่ ส่วนอีกลายเรียกว่า ลายสก็อต ได้มีการปรับขนาดของลวดลายของลายตาไก่ให้มีขนาดเล็กลงจากรูปแบบเดิม

ในกระบวนการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้านั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เทคนิคการพิมพ์ลายอยู่ทั้งหมด 3 เทคนิค คือ เทคนิคแม่พิมพ์แกะไม้ (Woodcut) เทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) และเทคนิคแม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk screen) ซึ่งจากการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) มาใช้เป็นกระบวนการพิมพ์ลาย

บนผ้าขาวม้า เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ไม่ซับซ้อนสำหรับผู้ที่ไม่มีความทักษะทางการพิมพ์ภาพและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ทั่วไป โดยทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์จากสิ่งที่หาได้ในท้องถิ่น และจากการปฏิบัติงานของกลุ่มทอผ้าขาวม้าในกระบวนการพิมพ์ลายบนผ้าขาวม้าโดยเทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) นั้น สิ่งสำคัญในการพิมพ์ลายคือความประณีตในการลงสีในการพิมพ์ลาย ต้องมีความระมัดระวัง แต่เมื่อผู้พิมพ์ลายมีความชำนาญแล้วจะสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและสวยงาม

การแปรรูปผ้าขาวม้านั้นผู้วิจัยได้แปรรูปผ้าขาวม้าลายพิมพ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของกลุ่มทอผ้าขาวม้า คือการแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่น โดยได้หาข้อมูลและตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่น และวิเคราะห์ความเหมาะสมในการนำผ้าขาวม้าลายพิมพ์ไปแปรรูป ซึ่งผ้าขาวม้าลายพิมพ์สามารถนำไปแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่นได้ทั้งชายและหญิง

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ว่าการพิมพ์ผ้าขาวม้าด้วยเทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) โดยใช้วัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในชุมชนมาสร้างเป็นแม่พิมพ์นั้น สามารถพิมพ์ผ้าขาวม้าได้อย่างสวยงาม และกระบวนการพิมพ์ลายโดย

เทคนิคนี้ยังมีความเหมาะสมกับทักษะและเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต สามารถดำเนินการผลิตต่อไปในอนาคตได้ รวมถึงผ้าขาวม้าลายพิมพ์ ยังสามารถแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่นได้อีกด้วย

Abstract

Thesis Title : The production of the printing loincloth ; the case study from the loincloth-weaving group, Bann Na-Krasang, Tambon Na-Krasang, Amphoe Detch-Udom, Ubon Ratchathani

Researcher : Mr.Prakasit Kaeorakmook

Department : Faculty of Applied Arts and Architecture

Funding source : Ubon Ratchathani University

The research project of the production in the printing loincloth; the case study from the loincloth-weaving group at Bann Na-Krasang, Tambon Na-Krasang, Amphoe Detch-Udom, Ubon Ratchathani is the qualitative research that purposes to find the way how to develop the new forms of loincloth which differs from the original, to design the garment product from the loincloth, and to promote and develop the community economic that increases the income for the loincloth-weaving group. The project is carried out with the interview area, product sampling, analyzing to find the proper process in the production of the printing loincloth, and assessing the satisfaction of the sampling group from the analysis process.

The background of this project is from nowadays in Ubon Ratchathani, there are many different weaving groups to produce the loincloth presented as OTOP product across the province. Also, it found the competition of products, and marketing segment among the groups because each group has a similar pattern. There is no the novelty or the unique patterns in the particular group. Therefore, the researcher has to find the way how to create the novelty to the loincloth. For the weaving groups who produce the loincloth at Bann Na-Krasang, Moo 13, Tambon Na-Krasang, Amphoe Detch-Udom, Ubon Ratchathani had started establishing since Year 2000. At that time they still had a small customer base. The group had the idea to expand the customer base. As a result, the manufacturing group wanted to find the way to improve the quality of the loincloth, and create the characteristic pattern which differs from the traditional one.

For the process that makes the loincloth become new, and interesting, the researcher has chosen the printing process with the stencil mold which is the technique to create the basic of artworks for long traditional time by modifying the equipment around to

make the mold in order to decrease the production cost, and also print out with the large quantity.

Before creating the patterns by printing on the loincloth, there has been the improvement on the loincloth that must maintain the remarkable feature included materials, fabric, and size of loincloth, however, the colors and patterns have been improved properly for pattern printing. The adjustment of color is accordance with the trend of international fashion so that the loincloth will be interesting among the new generation people who are interested in the fashion. Moreover, the colors of loincloth are adjusted to be soft for the beautiful, and clear printing patterns.

There are two patterns of the loincloth. The first pattern is traditional, or called “Lai Ta Kong”. The other called “Lai Sa Kot”. The size of “Lai Ta Kong” pattern is adjusted to be smaller than the original one. For the process of printing the patterns on the loincloth, the researcher has analyzed totally three techniques; they are Woodcut, Stencil, and Silk screen. From the analysis, the researcher has chosen the stencil technique as the printing process on the loincloth because it is not complicated for unskilled people, and can use the materials that are available in general. The researcher has adapted the materials in the local, and from the weaving group. For the printing process on the loincloth with the stencil technique, it is important to paint neatly, and print the patterns carefully. However, when the printing workers are skilful, they can do quickly and beautifully.

For the transformation of loincloth, the researcher has transformed the printing loincloth as the products followed the needs of the weaving group, that is, the teenager clothes by searching for the information and the samples of teenager clothes, and do analyze the appropriateness to transform the printing loincloth. The printing loincloth can be transformed to be the clothes for both of men, and women.

This research is concluded that the printing of loincloth with the stencil technique by using the materials that are easily available in the community to create the mold can print out the loincloth beautifully, and the printing process with the particular technique is appropriate to the skills, and satisfied to the manufacturing group. The production can be continued in the future. Also, the printing loincloth can be transformed to be the teenager clothes.

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	1
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
1.4 ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	2
1.5 การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง	2
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.7 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย	5
1.8 วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล	5
1.9 ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	6
1.10 ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย เฉพาะปัจจัยที่ต้องการเพิ่มเติม	7
1.11 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 การเก็บข้อมูลและค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของผ้าขาวม้า	9
2.2 ผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง จังหวัดอุบลราชธานี	12
2.3 เทคนิคการพิมพ์ผ้า	22
2.4 เทรนด์แฟชั่น (Fashion Trend)	25
2.5 การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า	29

สารบัญ (ต่อ)

หัวข้อ	หน้า
บทที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล	
3.1 วิเคราะห์ข้อมูลผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง จังหวัดอุบลราชธานี	32
3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเทคนิคการพิมพ์ผ้า	36
3.3 วิเคราะห์เทรนด์แฟชั่น (Fashion Trend)	37
3.4 วิเคราะห์การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า	39
บทที่ 4 การออกแบบและผลิตผลงาน	
4.1 กระบวนการทอผ้าขาวม้า	43
4.2 กระบวนการพิมพ์ลาย	47
4.3 การแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่น	56
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	
5.1 ผลงานจากการผลิต	57
5.2 การนำเสนอผลงาน	66
5.3 ผลการประเมินกระบวนการผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์	69
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
-บทความสำหรับเผยแพร่	
-แบบสอบถามในการวิจัย	
-กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้	
-รายงานการเงิน	

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแผนการดำเนินงาน	7
ตารางที่ 2 ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง	32
ตารางที่ 3 ตารางสรุปข้อมูลการวิเคราะห์ผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง	35
ตารางที่ 4 ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเทคนิคการพิมพ์ผ้า	36
ตารางที่ 5 วิเคราะห์เทรนด์แฟชั่น ไปไม้ผลิ/ฤดูร้อน 2015 (spring/summer 2015)	37
ตารางที่ 6 ตารางวิเคราะห์ตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่นในปัจจุบัน	39
ตารางที่ 7 ตารางสรุปผลงานการแปรรูปเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้าลายพิมพ์	57
ตารางที่ 8 ตารางประเมินผลโครงการวิจัย	69

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ	หน้า
ภาพที่ 1 ผ้าขาวม้า	10
ภาพที่ 2 ผ้าขาวม้า	11
ภาพที่ 3 ผ้าขาวม้า	11
ภาพที่ 4 แผนที่จุดที่ตั้งตำบลนากระแซง	12
ภาพที่ 5 ป้ายกลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี หมู่ 13 ตำบลนากระแซง	13
ภาพที่ 6 บริเวณที่ทำการของกลุ่ม	14
ภาพที่ 7 กี๋ทอผ้าขาวม้า	14
ภาพที่ 8 ป้ายรายละเอียดของกลุ่ม	15
ภาพที่ 9 ป้ายรายชื่อสมาชิกกลุ่ม	16
ภาพที่ 10 เส้นด้ายเทียน	17
ภาพที่ 11 ผ้าขาวม้าลายสก็อตบ้านนากระแซง	18
ภาพที่ 12 สีเส้นของตัวอย่างผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง	19
ภาพที่ 13 ผ้าขาวม้าลายตาไก่บ้านนากระแซง	20
ภาพที่ 14 ผ้าขาวม้าลายสก็อตบ้านนากระแซง	20
ภาพที่ 15 ขนาดของผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง	21
ภาพที่ 16 เทคนิค woodcut	23
ภาพที่ 17 เทคนิค Stencil	24
ภาพที่ 18 เทคนิค Silk screen	25
ภาพที่ 19 Punk Rockers	26
ภาพที่ 20 Tropicali	27

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

รูปภาพ	หน้า
ภาพที่ 21 Blur Man Group	28
ภาพที่ 22 Animal Kingdom	29
ภาพที่ 23 ผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า แบรนด์ pakamian	30
ภาพที่ 24 ผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า	30
ภาพที่ 25 เสื้อผ้าแฟชั่นวัยรุ่น	31
ภาพที่ 26 การจับคู่สี	43
ภาพที่ 27 ปั่นด้ายใส่แกน	45
ภาพที่ 28 การคันเครือหูก	46
ภาพที่ 29 การสืบทอด	46
ภาพที่ 30 การทอผ้าขาวม้า	47
ภาพที่ 31 สีอะคริลิก	48
ภาพที่ 32 การฉลุแบบร่างลดทอน	49
ภาพที่ 33 แม่พิมพ์ลาย1	50
ภาพที่ 34 แม่พิมพ์ลาย2	51
ภาพที่ 35 สมาชิกเตรียมความพร้อมในการพิมพ์ลาย	51
ภาพที่ 36 กาพิมพ์ลาย1	52
ภาพที่ 37 การพิมพ์ลาย2	53
ภาพที่ 38 การพิมพ์ลาย3	54
ภาพที่ 39 ผ้าขาวม้าที่พิมพ์เสร็จแล้ว	55
ภาพที่ 40 แบบร่างเสื้อผ้าวัยรุ่น	56

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

รูปภาพ	หน้า
ภาพที่ 41 ผลงานการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้า1	57
ภาพที่ 42 ผลงานการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้า2	58
ภาพที่ 43 ผลงานการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้า3	58
ภาพที่ 44 การนำเสนอผลงานรูปแบบแฟชั่นโชว์1	68
ภาพที่ 45 การนำเสนอผลงานรูปแบบแฟชั่นโชว์2	69
ภาพที่ 46 การนำเสนอผลงานรูปแบบบอร์ดนิทรรศการ	70

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (ONE TAMBON ONE PRODUCT : OTOP) เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของรัฐบาล ที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้แต่ละชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า โดยภาครัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการ เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชน สู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ ด้วยระบบร้านค้าเครือข่าย และอินเทอร์เน็ต และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมีมูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งใน และต่างประเทศ สอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น

ปัจจุบันในจังหวัดอุบลราชธานี มีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตผ้าขาวม้า เป็นสินค้า OTOP อยู่หลากหลายกลุ่มทั่วทั้งจังหวัด เกิดการแข่งขันทางด้านสินค้าและการตลาดระหว่างกลุ่มขึ้น เนื่องจากลวดลายผ้าขาวม้าของแต่ละกลุ่มนั้นมีลวดลายที่คล้ายกัน ไม่มีความแปลกใหม่หรือลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม¹

สำหรับกลุ่มผลิตผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง หมู่ 13 ตำบลนากระแซง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกลุ่มผู้ผลิตผ้าขาวม้า เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2543 ซึ่งยังมีฐานกลุ่มลูกค้าน้อย ทางกลุ่มจึงได้มีแนวความคิดที่จะขยายฐานกลุ่มลูกค้า ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงคุณภาพและรูปแบบสินค้า ดังนั้นทางกลุ่มผู้ผลิตจึงต้องการหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผ้าขาวม้าให้ดีขึ้น มีลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และแตกต่างจากผ้าขาวม้าในรูปแบบเดิม²

จากข้อมูลที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความต้องการของกลุ่มผู้ผลิต ประกอบกับตัวผู้วิจัยเองมีความสนใจและเชี่ยวชาญในเรื่องของการสร้างลวดลายบนผ้าด้วยการพิมพ์ จึงต้องการที่จะเข้าไปศึกษาวิจัยการผลิตผ้าขาวม้าแบบดั้งเดิมในพื้นที่ และคิดค้นพัฒนาผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่ มีให้มีความน่าสนใจ มีลวดลายที่น่าสนใจและแตกต่างจากรูปแบบเดิม พร้อมทั้งต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์เป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากขาวม้ารูปแบบใหม่เพื่อเป็นต้นแบบในการผลิต

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่ที่มีคุณภาพและมีรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม
2. เพื่อหาแนวทางออกแบบผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติ

¹ <http://www.otop5star.com/about-th.php>

² นัยนา เจริญศักดิ์ สมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี บ้านนากระแซง

4. เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้าขามม้า

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

โครงการวิจัย เรื่อง “การผลิตผ้าขามม้าลายพิมพ์ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าขามม้า บ้านนากระแซง ตำบลนากระแซง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี” กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

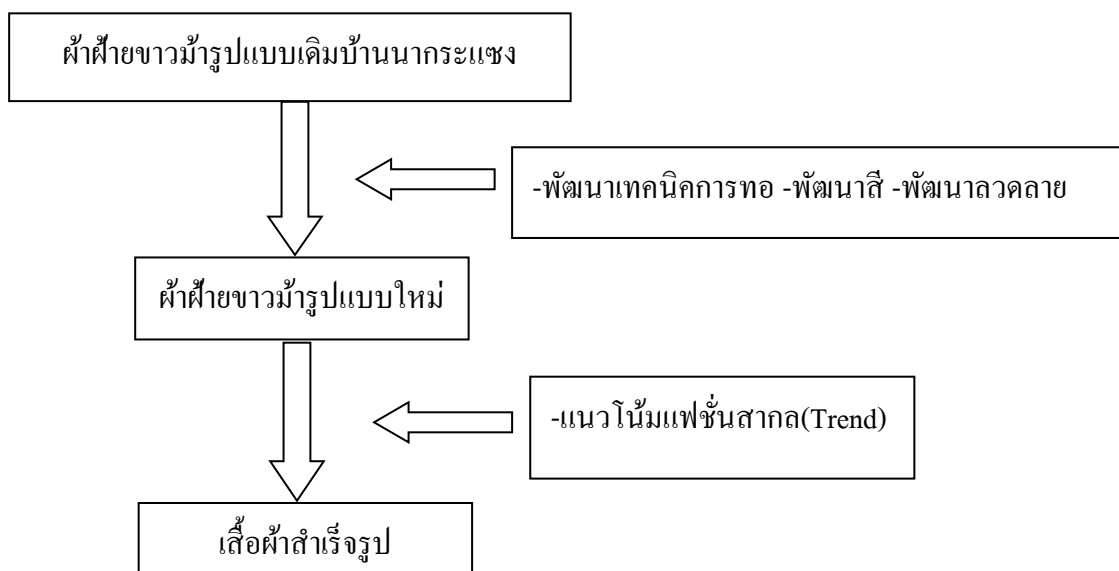
ขอบเขตด้านพื้นที่

- บ้านนากระแซง หมู่ 13 ตำบลนากระแซง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- การพัฒนาผ้าขามม้าในด้าน เนื้อผ้า สี และลวดลาย
- การออกแบบและผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูป

1.4 ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

1.5 การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

ผ้าขามม้า ไม่ใช่คำไทยแท้ แต่เป็นภาษาเปอร์เซีย ที่มีคำเต็มว่า "กามาร์บันด์" (Kamar band) "กามาร์" หมายถึง เอว หรือ ท่อนล่างของร่างกาย "บันด์" แปลว่า พัน รัด หรือ คัด เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกัน จึงหมายถึง เข็มขัด ผ้าพัน หรือ คัดสะเอว คำว่า "กามาร์บันด์" ยังปรากฏอยู่ในภาษาอื่นๆ อีก เช่น ภาษามลายู มีคำว่า "กามาร์บัน" (Kamarban) ภาษาฮินดีมีคำว่า "กามาร์บันด์" (Kamar band) และ ในภาษาอังกฤษมีคำว่า "คัมเมอร์บันด์" (Commer band) หมายถึง ผ้ารัดเอว ในชุดทักซิโด (Tuxedo) ซึ่งเป็นชุดสำหรับออกงานราตรีสโมสร

จากงานวิจัย เรื่อง "ผ้าขาวม้า" ของ อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง อธิบายไว้ว่า "ผ้าขาวม้า" เป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำว่า "กามา" (Kamar) ซึ่งเป็นภาษาอิหร่านที่ใช้กันอยู่ที่ประเทศสเปน เข้าใจว่าสเปนเอาคำว่า "กามา" ของภาษาแขกไปใช้ด้วย เพราะในประวัติศาสตร์ ประเทศทั้งสองมีการติดต่อกันมาช้านาน

จากรากฐานของข้อมูล แสดงให้เห็นว่าผ้าขาวม้าเป็นผ้าโบราณ ที่ใช้ประโยชน์กันมานานแล้ว คนไทยรู้จักใช้ผ้าขาวม้ามาตั้งแต่ สมัยพุทธศตวรรษที่ 16 ถ้านับเวลาย้อนไป จะตรงกับยุคสมัยเชียงแสน ในสมัยเชียงแสนผู้หญิงมักนุ่งผ้าถุง ส่วนผู้ชายเริ่มใช้ผ้าเคียนเอว (ผ้าขาวม้า) ซึ่งได้วัฒนธรรมมาจากไทยใหญ่ (ไทยใหญ่ใช้โปกศีรษะ) ส่วนไทยเรายังมุ่นมวยผมอยู่ เมื่อเห็นประโยชน์ของผ้าจึงนำมาใช้บ้าง แต่เปลี่ยนมาเป็นผ้าเคียนเอว เมื่อเดินทางไกลจึงนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวก ซึ่งให้ประโยชน์มาก เช่น ใช้ห่ออาวุธ และเก็บสัมภาระในการเดินทาง ปูที่นอน นุ่งอาบน้ำ ใช้เช็ดร่างกาย เมื่อไทยใหญ่เห็นประโยชน์ของการใช้ผ้า จึงนำมาเคียนเอวตามอย่างบ้าง

"เคียน" เป็นคำไทย มีความหมายตามพจนานุกรม คือ พัน ผูก พาด โปก คาด คลุม เมื่อนำมารวมกับคำว่า "ผ้า" และส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น เอว จึงมีความหมายว่า เป็นผ้าสำหรับคาดเอว ซึ่งคนไทยโบราณจะรู้จัก "ผ้าเคียนเอว" มากกว่า "ผ้าขาวม้า" เนื่องจากใช้เรียกกันมาแต่โบราณ ส่วนคำว่า "ผ้าขาวม้า" มานิยมใช้เรียกกันในภายหลัง

หลักฐานที่แสดงว่าคนไทยเริ่มใช้ผ้าขาวม้าในสมัยเชียงแสน มีปรากฏให้เห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ วัดภูมินทร์ จ. น่าน และเมื่อดูการแต่งกายของ หญิง - ชาย ไทยในสมัยอยุธยา จากภาพเขียนในสมุดภาพ "ไตรภูมิสมัยอยุธยา" ราวต้นศตวรรษ ที่ 22 จะเห็นได้ว่าชาวอยุธยานิยมใช้ผ้าขาวม้าพาดบ่า คาดพุง หรือนุ่งโจงกระเบนแล้วใช้ผ้าขาวม้าคล้องคอตลบห้อยชายทั้งสองข้างไว้ด้านหลัง สมัยรัตนโกสินทร์ชาวไทยทั้งชาย - หญิงนิยมใช้ผ้าขาวม้ามาทำประโยชน์กันมากยิ่งขึ้น โดยไม่จำกัดแต่เพียงเพศชายอย่างเดียวเหมือนในอดีต และไม่จำกัดเฉพาะทำเป็นเครื่องตกแต่งร่างกายอย่างเดียว³

เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่จำแนกโดยใช้ราคาเป็นตัวกำหนดระดับของกลุ่มลูกค้าในตลาด แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

-ตลาดสินค้าราคาสูง (High Class) เสื้อผ้าประเภทนี้จัดอยู่ในระดับที่มีคุณภาพสูง ทั้งวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ตัดเย็บ การตกแต่ง ผิวสัมผัส ฝีมือของช่างเย็บ รูปแบบมีให้เลือกเหมาะสมกับการใช้สอยในโอกาสต่างๆตามกาลเทศะ เสื้อผ้าประเภทนี้จะมีรูปแบบไม่โลดโผน สีสันเรียบง่าย สวย สง่างามด้วยรูปแบบ ดูไม่ล้าสมัย ไม่น่าเบื่อ ราคาสินค้าสูง สั่งตัดเฉพาะราย ไม่ค่อยซ้ำแบบใคร ไม่มีใครเหมือน ร้านที่ผลิตสินค้าประเภทนี้มักจะมีชื่อเสียงและรับสั่งตัดโดยเฉพาะ ผู้บริโภคสินค้าประเภทนี้จะอยู่ในสังคมชั้นสูง มีรายได้มาก มีรสนิยมและไม่คำนึงถึงราคา

-ตลาดสินค้าราคาปานกลางค่อนข้างสูง (Rather High Class) เสื้อผ้าประเภทนี้จัดอยู่ในระดับที่มีคุณภาพดี ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ การตกแต่ง สีสัน ฝีมือ และรูปแบบเหมาะสมกับการใช้สอยในโอกาสต่างๆ

³ www.lib.ru.ac.th/journal/loincloth.html

ตามกาลเทศะ ผู้บริโภคสินค้าประเภทนี้จะเป็นข้าราชการระดับสูง นักธุรกิจทั่วไป ผู้มีฐานะ มีรายได้พอที่จะลงทุนจับจ่ายตามฐานะของตนเอง

-ตลาดสินค้าราคาปานกลาง (Medium Class) เสื้อผ้าประเภทนี้จัดอยู่ในระดับที่มีคุณภาพพอใช้ มีรูปแบบที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกันเป็นจำนวนมาก ไม่มีขนาดเฉพาะบุคคล เน้นการขายในปริมาณมากกว่าคุณภาพ ใช้วัสดุจำกัดเพื่อลดต้นทุน การผลิต ผู้บริโภคสินค้าประเภทนี้จะเป็นผู้อยู่ในสังคมชั้นกลาง มีรายได้พอตัว ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยนัก

-ตลาดสินค้าราคาถูก (Low Class) ลักษณะสินค้ารองลงมาจากสินค้าชั้นกลาง สินค้าในระดับนี้มีราคาค่อนข้างต่ำ ผู้บริโภคมีฐานะพอใช้ สนใจ/ไม่สนใจแฟชั่นการแต่งกาย สินค้าประเภทนี้ไม่ค่อยคำนึงถึงคุณภาพและความสวยงาม ไม่ค่อยมีความหรูหราและปราณีตเท่าไรนัก ราคาสินค้าย่อมเยา ซื้อขายง่ายอายุการใช้งานสั้น ผู้บริโภคสินค้าประเภทนี้คือผู้มีรายได้จำกัด ใช้จ่ายเฉพาะจำเป็นเท่านั้น⁴

เทรนด์แฟชั่น (Trend Fashion) คือแนวโน้มของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ที่จะมีการผลิตออกมาในแต่ละฤดูกาล (season) เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกาย ให้มีความทันสมัยและเป็นสากล โดยมีการนำเสนอผ่านหนังสือ (Trend Book) ซึ่ง Trend Book ที่ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายนี้ก็มีอยู่หลายบริษัทที่นำเสนอออกมา แล้วแต่ความเหมาะสมในการเลือกใช้ของแต่ละแบรนด์ ได้แก่

1. บริษัท WGSN
2. บริษัท Carlin
3. บริษัท Nelly Rodi
4. บริษัท Trend Setter

แต่บริษัทที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในธุรกิจแฟชั่นคือ บริษัทเนลลี่ โรดี (Nelly Rodi) เนื่องจากมีความเป็นสากล นิยมใช้กันมากในธุรกิจแฟชั่นไทย และมีความเหมาะสมกับคนไทย⁵

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่ที่มีคุณภาพและมีรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม
2. ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่
3. ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติ
4. ส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้าขาวม้า
5. ได้องค์ความรู้ในด้านการผลิตผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่สำหรับใช้ในการพัฒนาผ้าขาวม้าในพื้นที่อื่น ๆ
6. ได้องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ อันได้แก่ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, พัฒนาชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี, กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 7 จังหวัดอุบลราชธานี และกลุ่มผู้ผลิตผ้าขาวม้าในชุมชนต่าง ๆ

⁴ พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. การออกแบบและพัฒนาแฟชั่นและมัณฑนภัณฑ์. กรุงเทพฯ:วิศคอมเซ็นเตอร์.2550.

⁵ พัดชา (เสนาณรงค์) อุตสาหกรรมกุล. การบริหารและการจัดการแฟชั่น. คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2550.

1.7 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

1. การเผยแพร่ในรูปแบบรายงานวิจัย
2. การเผยแพร่ในรูปแบบการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน
3. การเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์
4. การจัดโครงการอบรม และปฏิบัติการในพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย
5. การเผยแพร่ข้อมูลสู่กลุ่มเป้าหมายผ่านสถาบันพัฒนาสังคมและชุมชน

1.8 วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบการวิจัยโครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ทำการศึกษากิจกรรมวิธีการผลิตผ้าฝ้ายมัดหมี่โดยการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนาม ประกอบกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ สื่อเทคโนโลยี และการทดลองผลิตชิ้นงานต้นแบบ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มผลิตผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง ตำบลนากระแซง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
3. การรวบรวมข้อมูล
 - 3.1 การค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผ้าขาวม้า เบื้องต้น การบริหารจัดการสินค้าแฟชั่น แนวโน้มแฟชั่นสากล (Trend) แนวคิดและทฤษฎีทางด้านการออกแบบ
 - 3.2 การศึกษาภาคสนาม (Field Survey) ศึกษาข้อมูลด้านวัสดุ สี ลวดลาย และกรรมวิธีการผลิตผ้าฝ้ายมัดหมี่ในพื้นที่ โดยใช้วิธีการดังนี้
 - การสังเกตการณ์ (Observation) โดยการศึกษาขั้นตอนกรรมวิธีการผลิตผ้าขาวม้าแบบดั้งเดิม ตั้งแต่ วัสดุ สี ลวดลาย การทอเป็นผืนผ้า และการนำไปผลิตเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป
 - การสัมภาษณ์ (Interview) ศึกษาข้อมูลขั้นตอนการผลิตโดยการสัมภาษณ์จากช่างทอ และสัมภาษณ์ข้อมูลด้านการตลาดจากหัวหน้ากลุ่มผู้ผลิต
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร วิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตผ้าขาวม้าเบื้องต้น เพื่อเปรียบเทียบกับกรรมวิธีการผลิตในพื้นที่ วิเคราะห์เอกสารด้านการตลาด แนวโน้ม

แพชชั่นสากล และทฤษฎีการออกแบบ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการออกแบบผ้าฝ้ายมัดหมี่รูปแบบใหม่

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์กระบวนการผลิตผ้าขาวม้าของกลุ่มผู้ผลิต เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการออกแบบและผลิตผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่

5. การออกแบบผลิตภัณฑ์

นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ทั้งทางด้านข้อมูลเอกสารและข้อมูลจากภาคสนาม มาทำการออกแบบผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่และต่อยอดผลิตเป็นชุดผ้าฝ้ายมัดหมี่สำเร็จรูป

6. การเสนอข้อมูลและเสนอผลงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย เสนอร่างงานผลการวิจัยในแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ประกอบภาพถ่าย ภาพวาดลายเส้น ตาราง และแผนภูมิ

ตีพิมพ์เผยแพร่ข้อมูล และนำเสนอผลงานวิจัย

1.9 ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง ดำเนินงานตามแผนงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ระยะเวลา 1 ปี โดยมีแผนการดำเนินงานและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ค้นหาข้อมูลภาคเอกสาร ทำการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษาข้างต้น เพื่อสร้างความเข้าใจองค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผ้ามัดหมี่ การตลาด แนวโน้มแฟชั่นและทฤษฎีการออกแบบ

ขั้นตอนที่ 2 ลงพื้นที่ค้นหาเก็บข้อมูลภาคสนาม ทำการสังเกต บันทึกข้อมูลและถ่ายภาพขั้นตอนการผลิตผ้าฝ้ายมัดหมี่แบบดั้งเดิมเพื่อการนำไปพัฒนา

ขั้นตอนที่ 3 เรียบเรียงข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล และทำฐานข้อมูลในหัวข้อต่างเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลตามหัวข้อที่ได้จัดระเบียบไว้ และนำข้อมูลไปใช้ในการออกแบบ

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอผลงานวิจัย

โดยใช้ระยะการดำเนินงานวิจัยเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2555 – กันยายน พ.ศ. 2556 กำหนดแผนการดำเนินงานตามตารางดังต่อไปนี้

แผนงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน
1. เสนอแผนงาน	สิงหาคม 2555
2. การเตรียม นำเสนอเค้าโครงงานวิจัย	ตุลาคม 2555
3. การทบทวนวรรณกรรม	ตุลาคม - ธันวาคม
4. การลงเก็บข้อมูลภาคสนาม ครั้งที่ 1	พฤศจิกายน 2555
5. การลงเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2	ธันวาคม 2555
6. การนำเสนอข้อมูล รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1	มกราคม 2556
7. การลงเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3	กุมภาพันธ์ 2556
8. การลงเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4	มีนาคม 2556
9. การนำเสนอข้อมูล รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2	เมษายน 2556
10. การลงเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 5	พฤษภาคม 2556
11. การลงเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 6	มิถุนายน 2556
12. การนำเสนอข้อมูล รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 3	กรกฎาคม 2556
13. การลงเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 7	สิงหาคม 2556
14. การลงเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 8	กันยายน 2556
15. การนำเสนอข้อมูล รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 3	ตุลาคม 2556
16. การวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย	พฤศจิกายน 2556
17. การเขียนรายงาน	ธันวาคม 2556
18. การนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ตีพิมพ์และเผยแพร่ในงานวิจัยในลักษณะต่างๆ	มกราคม 2557

1.10 ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย เฉพาะปัจจัยที่ต้องการเพิ่มเติม

1.11 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- ผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากเดิม
- ได้ต้นแบบของเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าขาวม้า เพื่อนำไปต่อยอดทางการตลาด
- ได้องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ
- ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติ

บทที่ 2

การเก็บข้อมูลและการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การเก็บเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยแบ่งเนื้อหาได้ ดังต่อไปนี้

2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของผ้าขาวม้า

2.2 ผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง จังหวัดอุบลราชธานี

2.3 เทคนิคการพิมพ์ผ้าด้วยมือ

2.4 เทรนด์แฟชั่น (Fashion Trend)

2.5 การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า

2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของผ้าขาวม้า

คำว่า **ผ้าขาวม้า** ไม่ใช่คำไทยแท้ แต่เป็นภาษาเปอร์เซีย ที่มีคำเต็มว่า "กามาร์บันด์" (Kamar band) "กามาร์" หมายถึง เอว หรือ ท่อนล่างของร่างกาย "บันด์" แปลว่า พัน รัด หรือ คาด เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกัน จึงหมายถึง เข็มขัด ผ้าพัน หรือ คาดสะเอว คำว่า "กามาร์บันด์" ยังปรากฏอยู่ในภาษาอื่นๆ อีก เช่น ภาษามลายู มีคำว่า "กามาร์บัน" (Kamarban) ภาษาอินดีมีคำว่า "กามาร์บันด์" (Kamar band) และ ในภาษาอังกฤษมีคำว่า "คัมเมอร์บันด์" (Commer band) หมายถึง ผ้ารัดเอว ในชุดทักซิโด (Tuxedo) ซึ่งเป็นชุดสำหรับออกงานราตรีสโมสร

จากรากฐานของข้อมูล แสดงให้เห็นว่าผ้าขาวม้าเป็นผ้าโบราณ ที่ใช้ประโยชน์กันมานานแล้ว คนไทยรู้จักใช้ผ้าขาวม้ามาตั้งแต่ สมัยพุทธศตวรรษที่ 16 ถ้านับเวลาย้อนไป จะตรงกับยุคสมัยเชียงแสน ในสมัยเชียงแสนผู้หญิงมักนุ่งผ้าถุง ส่วนผู้ชายเริ่มใช้ผ้าเคียนเอว (ผ้าขาวม้า) ซึ่งได้วัฒนธรรมมาจากไทยใหญ่ (ไทยใหญ่ใช้โพกศีรษะ) ส่วนไทยเรายังมุ่นมวยผมอยู่ เมื่อเห็นประโยชน์ของผ้าจึงนำมาใช้บ้าง แต่เปลี่ยนมาเป็นผ้าเคียนเอว เมื่อเดินทางไกลจึงนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวก ซึ่งให้ประโยชน์มาก เช่น ใช้ห่ออาวุธ และเก็บสัมภาระในการเดินทาง ปูที่นอน นุ่งอาบน้ำ ใช้เช็ดร่างกาย เมื่อไทยใหญ่เห็นประโยชน์ของการใช้ผ้า จึงนำมาเคียนเอวตามอย่างบ้าง

ภาพที่ 1 ผ้าขาม้า

(ที่มา: <http://www.thailandexhibition.com>)

"เคียน" เป็นคำไทย มีความหมายตามพจนานุกรม คือ พัน ผูก พาด โปก คาด คลุม เมื่อนำมารวมกับคำว่า "ผ้า" และส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น เอว จึงมีความหมายว่า เป็นผ้าสำหรับคาดเอว ซึ่งคนไทยโบราณจะรู้จัก "ผ้าเคียนเอว" มากกว่า "ผ้าขาม้า" เนื่องจากใช้เรียกกันมาแต่โบราณ ส่วนคำว่า "ผ้าขาม้า" มานิยมใช้เรียกกันในภายหลัง

หลักฐานที่แสดงว่าคนไทยเริ่มใช้ผ้าขาม้าในสมัยเชียงแสน มีปรากฏให้เห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ วัดภูมินทร์ จ. น่าน และเมื่อดูการแต่งกายของ หญิง - ชาย ไทยในสมัยอยุธยา จากภาพเขียนในสมุดภาพ "ไตรภูมิสมัยอยุธยา" ราวต้นศตวรรษ ที่ 22 จะเห็นได้ว่าชาวอโยธยานิยมใช้ผ้าขาม้าพาดบ่า คาดพุง หรือนุ่งโจงกระเบนแล้วใช้ผ้าขาม้าคล้องคอตลบห้อยชายทั้งสองข้างไว้ด้านหลัง สมัยรัตนโกสินทร์ชาวไทยทั้งชาย - หญิงนิยมใช้ผ้าขาม้ามาทำประโยชน์กันมากยิ่งขึ้น โดยไม่จำกัดแต่เพียงเพศชายอย่างเดียวเหมือนในอดีต และไม่จำกัดเฉพาะทำเป็นเครื่องตกแต่งร่างกายอย่างเดียว⁶

⁶ พวงผกา คุโรวาท. คู่มือประวัติเครื่องแต่งกาย. รวมสาส์น กรุงเทพฯ . 2535

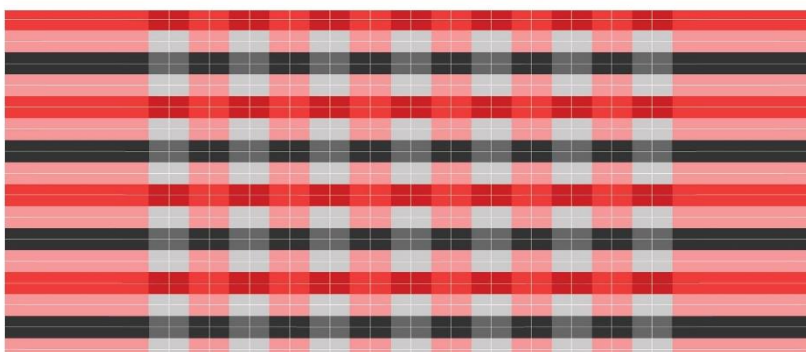

ภาพที่ 2 ผ้าขาวม้า

(ที่มา: http://www.isan.clubs.chula.ac.th/para_norkhai/)

องค์ประกอบของผ้าขาวม้านั้นแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ หัวผ้าขาวม้า หรือ เชิงผ้า และอีกส่วนคือ ตัวผ้าขาวม้า ซึ่งสัดส่วนความยาวของหัวและตัวผ้าขาวม้านั้นจะแตกต่างกันตามความนิยมของผู้ทอ

|----หัว----|-----ตัว-----|----หัว----|

ภาพที่ 3 ผ้าขาวม้า

(ที่มา : <https://www.l3nr.org/posts/527087>)

2.2 ผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง จังหวัดอุบลราชธานี

จากข้อมูลทางเว็บไซต์กรมการพัฒนาชุมชน ในหมวดผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อป(OTOP) ของจังหวัดอุบลราชธานี ระบุว่า ผู้ผลิตผ้าขาวม้าในจังหวัดอุบลราชธานีนั้นมีทั้งหมดมากกว่า 40 กลุ่ม⁷ โดยแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะของผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าที่มีความเหมือน แต่แตกต่างกันออกไป อาทิ ผลิตจากเส้นใยที่เหมือนกัน ลักษณะสีที่ใช้ย้อมเส้นด้ายต่างกัน เป็นต้น ซึ่งกลุ่มผู้ผลิตแต่ละกลุ่มเองก็ได้นำเสนอจุดเด่นของผ้าขาวม้าของตนเอง เพื่อให้เป็นที่น่าสนใจต่อผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นสีสันทัน ทนแดด ทนน้ำ หรือแม้กระทั่งผิวสัมผัส

2.2.1 ข้อมูลเบื้องต้นตำบลนากระแซง

ตำบลนากระแซงในอดีตขึ้นกับตำบลนาเจริญ อำเภอเดชอุดม ในปีพ.ศ. 2526 ได้แยกเป็นตำบลนากระแซงมีหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ลักษณะทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีพื้นที่ 42,288 ไร่ มีลำห้วยไหลผ่าน 3 สายคือ ห้วยข้าวขาว ห้วยโสมโฮง และห้วยเต่างอย

ภาพที่ 4 แผนที่จุดที่ตั้งตำบลนากระแซง

(ที่มา: <http://www.thaitambon.com/thailand/Ubolratchathani/340717/MAP1A.JPG>)

⁷ <http://www.otoptoday.com/province/>

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลนาเจริญ อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลทุ่งเทิง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลสมสะอาด อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลสระสมิง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนประชากรในเขต อบต. 11,754 คน

อาชีพหลัก: ทำนา

อาชีพเสริม: ทำสวน, ทำไร่, เลี้ยงสัตว์⁸

2.2.2 กลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี บ้านนากระแซงหมู่ 13

กลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี บ้านนากระแซงหมู่ 13 เป็นกลุ่มผลิตผ้าขาวม้าของตำบลนากระแซง สถานที่ทำการของกลุ่มตั้งอยู่บ้านเลขที่ 400 หมู่ 13 บ้านนากระแซง ตำบลนากระแซง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี เริ่มก่อตั้งกลุ่มในปี พ.ศ. 2553 ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมด 10 คน โดยมี นางกุศล คุณมี เป็น ประธานกลุ่ม โดยสมาชิกแต่ละคนจะทำหน้าที่แตกต่างกันไปในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมเส้นด้าย ไปจนถึงการทอเป็นผืนผ้า ในการเริ่มก่อตั้งกลุ่มนั้น ได้มีเจ้าหน้าที่ของทางสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี เป็นผู้เข้ามาให้ทุนสนับสนุนและให้ความรู้ด้านการทอผ้าขาวม้าในเบื้องต้น จากนั้นทางสมาชิกในกลุ่มจึงได้เรียนรู้ลองผิดลองถูก และพัฒนาการผลิตผ้าขาวม้าเรื่อยมา

ภาพที่ 5 ป้ายกลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี หมู่13 ตำบลนากระแซง

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

⁸ <http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=340717>

ภาพที่ 6 บริเวณที่ทำการของกลุ่ม

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุข,2556)

ภาพที่ 7 กี๋ทอผ้าขาวม้า

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุข,2556)

การบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น " ผ้าขาวม้า "
กลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี หมู่ที่ 13 ตำบลนากระแซง
อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ประวัติความเป็นมา

ผ้าขาวม้าเป็นผ้าทอสารพัดประโยชน์ที่อยู่คู่กับคนไทยมาเนิ่นนาน นิยมใช้ห่มอาบน้ำ ใช้แทนผ้าเช็ดตัว ห่มนอน ปูนอน โปกหัว คาดเอว ผูกเป็นปลีสำหรับเด็กตามแต่ความคิดที่จะสามารถนำไปดัดแปลงใช้กัน กลุ่มพัฒนาอาชีพสตรีตั้งขึ้นเพื่อทอผ้าสำหรับขายโดยใช้ทักษะภูมิปัญญาพัฒนาคุณภาพผ้าโดยเลือกใช้วัตถุดิบคุณภาพดี ช่วยให้ผ้าทอมีน่านักเบานุ่มลื่นไม่ตก และออกแบบการทอให้ลวดลายสะดุดตาทันสมัยยิ่งขึ้น โดยเลือกใช้เส้นด้ายสีสดใส ทอเป็นลายหมากรุก ลายคำคู่ ลายคำเล็ก เพื่อให้ลูกค้าได้เลือกซื้อผ้าขาวม้าไปใช้ได้หลากหลาย

ขั้นตอนการผลิต

ปั่นเส้นด้ายสีหลอดใหญ่ นำไปดัดหลักคันจัดลาย ดึงเส้นด้ายให้มีความยาวความต้องการแล้วนำเส้นด้ายมาสอดใส่ฟืมเพื่อจัดเส้นด้ายไม่ให้พันกัน (เรียกว่า กบหัว) แล้วนำด้ายที่ทอเสร็จแล้วมาดัดกับเส้นด้ายที่ติดอยู่กับฟืม (เรียกว่า กบสับ) เสร็จแล้วขึ้นก็เตรียมการทอตั้งแต่เริ่มต้นจนนำด้ายขึ้นก็เพื่อทอ ใช้เวลา 2 วัน ส่วนการทอขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้อทและลวดลายของผ้า

1. เตรียมเส้นด้าย

2. กรอด้วยสีหลอด

3. เข้าหลักคันจัดลาย

4. สอดหัว

5. สับด้าย

6. เข้าฟืมเป็นผืน

กลุ่มผู้ผลิต : ผู้ประกอบการ
กลุ่มผู้ผลิต : กลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี
ประธานกลุ่ม : นางกุศล คุณมี

สถานที่ตั้งกลุ่ม : บ้านเลขที่ 400 หมู่ที่ 13 บ.นากระแซง ต.นากระแซง
 อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี 34160 โทร. 089-6276855

สนับสนุนโดย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 8 ป้ายรายละเอียดของกลุ่ม

(ที่มา: ประภาศิต แก้วรากมุข, 2556)

2.2.3. ผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าของกลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี บ้านนากระแซง หมู่ 13

ผ้าขาวม้าของกลุ่มพัฒนาอาชีพบ้านนากระแซง เป็นผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นอีกผลิตภัณฑ์หนึ่งของตำบล โดยได้เริ่มผลิตกันมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่ม เรียนรู้ลองผิดลองถูกจนกระทั่งผลิตออกมาได้คุณภาพตามที่ต้องการ

- วัสดุ

ผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง เป็นผ้าขาวม้าที่ผลิตจากเส้นด้ายสำเร็จรูป ซึ่งกลุ่มผู้ทอผ้าจะรู้จักกันในชื่อ "ด้ายเทียน" โดยกลุ่มผู้ผลิตจะซื้อด้ายชนิดนี้ จากร้านขายเส้นด้ายสำเร็จรูปที่ชื่อร้าน จันทร์เพ็ญ ตั้งอยู่ในตัวอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจริงๆ แล้วนั้น "เทียน" เป็นชื่อบริษัทผู้ผลิตเส้นด้ายสำเร็จรูปชนิดนี้ โดยด้ายเทียน เป็นเส้นด้ายสังเคราะห์ ที่ผลิตจากเส้นใยโพลีเอสเตอร์ (Polyester) ผสมกับเส้นใยเรยอน (Rayon) ในอัตราส่วนเส้นใยโพลีเอสเตอร์ 65% ผสมกับเส้นใยเรยอน 35%

ภาพที่ 10 เส้นด้ายเทียน

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุข, 2556)

- เนื้อผ้า

เนื่องจากผ้าขาวม้าของกลุ่มนากระแซง ที่ผลิตจากเส้นใยโพลีเอสเตอร์ (Polyester) ผสมกับเส้นใยเรยอน (Rayon) ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้คุณสมบัติของเนื้อผ้ามีลักษณะนุ่ม ไม่ยับง่าย ซึมซับน้ำได้ดี ไรต์ด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่หด

ภาพที่ 11 ผ้าขาวม้าลายสก๊อตบ้านนากระแซง

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุข, 2556)

- สี

สีของผ้าขาวม้าของกลุ่มนากระแซงนั้น มีการเลือกใช้สีในแต่ละผืนแตกต่างกันตามความชอบของผู้ทอในผืนนั้น ๆ ดังนั้นจึงทำให้ได้สีสันทึ่หลากหลายและแตกต่างกัน โดยสีของผ้าขาวม้าในแต่ละผืน รวมถึงการจับคู่สีที่ใช้ของแต่ละผืนยังมีความแตกต่างกันอีกด้วย

ภาพที่ 12 สีเส้นของตัวอย่างผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข, 2556)

- ลวดลาย

ลวดลายของผ้าขาวม้าบ้านนากระแซงมี 2 ลวดลาย ได้แก่ ลายตารางใหญ่ หรือที่เรียกกันในชุมชนว่า “ลายตาไก่” เป็นลวดลายที่ทอกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม โดยขนาดของตารางเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีขนาดของตารางประมาณ 2×2.5 นิ้ว เท่ากันทั้งผืน ส่วนอีกลายหนึ่งนั้นเป็นลายที่ประยุกต์ขึ้นมาใหม่ เรียกว่า ลายสก็อต คือ การทอเลียนแบบลายตารางของต่างประเทศ เป็นลักษณะของการทอที่มีลายตารางที่ไม่เท่ากัน โดยขนาดของตารางขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของผู้ทอ

ภาพที่ 13 ผ้าขาวม้าลายตาไก่บ้านนากระแซง

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 14 ผ้าขาวม้าลายสก็อตบ้านนากระแซง

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

- ขนาด

ขนาดของผ้าขาวม้าทั่วไปนั้นไม่มีขนาดมาตรฐานตายตัว โดยขึ้นอยู่กับการใช้งาน หรือการกำหนดของกลุ่มทอในแต่ละกลุ่มเป็นผู้กำหนดเอง ซึ่งขนาดของผ้าขาวม้าบ้านนากระแซงมีการทออยู่ ขนาดเดียว คือ กว้าง 84 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร

ภาพที่ 15 ขนาดของผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุข, 2556)

- การตลาด

ช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าขาวม้าบ้านนากระแซงนั้นมีหลากหลายระดับ โดยแบ่งเป็นระดับ ดังนี้

1. ระดับชุมชน มีการจำหน่ายผ้าขาวม้าในระดับหมู่บ้านนากระแซงเองและหมู่บ้านใกล้เคียง เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยผ้าขาวม้าที่ได้รับความนิยมในหมู่บ้านจะเป็นผ้าขาวม้าลายแบบดั้งเดิม สีสันสดใส
2. ระดับจังหวัด กลุ่มผู้ผลิตผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง จะมีการไปออกร้านเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าในงานเทศกาลต่าง ๆ ในระดับจังหวัด อาทิ งานกาชาด งานเทศกาลแห่เทียนพรรษา เป็นต้น โดยกลุ่มลูกค้าจะเป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมงานเทศกาลนั้นๆ โดยผ้าขาวม้าลายสก็อตได้รับความนิยมมากกว่าลายตาไก่
3. ระดับประเทศ กลุ่มผ้าขาวม้าบ้านนากระแซงได้รับการติดต่อจากหน่วยงานของรัฐให้ไปออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปเป็นประจำทุกปี ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งทำให้ทางกลุ่มผู้ผลิตนั้นได้พบปะกลุ่มลูกค้าที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน โดยผ้าขาวม้าที่ได้รับความนิยมเมื่อนำไปขายในตลาดระดับประเทศ คือผ้าขาวม้าลายตาไก่หรือลายดั้งเดิม

2.3 เทคนิคการพิมพ์ผ้า

คำว่า ศิลปะภาพพิมพ์ (Printmaking) เป็นทัศนศิลป์สาขาใหม่ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายนักในประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนศิลป์สาขาอื่นๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม เป็นต้น เพราะศิลปะภาพพิมพ์เริ่มเป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นศิลปกรรมอย่างแท้จริงเมื่อไม่นานมานี้ ทั้งที่ก่อนหน้านี้เทคนิคทางภาพพิมพ์ (Printing) ได้ถูกนำมาปรับใช้ในการออกแบบภาพประกอบหนังสือ ตลอดจนอุตสาหกรรมต่าง ๆ⁹

การพิมพ์ผ้าให้เกิดลวดลายนั้นมีหลากหลายรูปแบบ โดยพื้นฐานในการพิมพ์ผ้าอย่างง่าย คือการพิมพ์ผ้าด้วยมือ ใช้ต้นทุนไม่สูง ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อีกทั้งยังนำเสนองานฝีมือได้ดีอีกด้วย โดยเทคนิคการพิมพ์ผ้าด้วยมือ มีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

2.3.1 เทคนิคแม่พิมพ์ไม้ (Woodcut)

เป็นศิลปะการพิมพ์แบบนูน โดยที่ภาพที่จะพิมพ์ใช้แกะบนผิวไม้ เมื่อต้องการพิมพ์ก็จะทาสีพิมพ์ด้วยลูกกลิ้งมือ ทำให้หมึกเกาะบริเวณที่ต้องการจะพิมพ์แต่ไม่เกาะบนส่วนอื่นๆ ของพิมพ์ที่ไม่ต้องการจะพิมพ์ การพิมพ์หลายสีก็ใช้พิมพ์ไม้หลายพิมพ์ แต่ละสีก็จะใช้พิมพ์ต่างจากสีอื่น ศิลปะการแกะไม้สำหรับภาพพิมพ์แกะไม้เรียกว่า การแกะพิมพ์สำหรับภาพพิมพ์แกะไม้ (Woodcut printmaking) มักจะไม่ใช้ในการแกะเฉพาะแต่ละภาพ แต่มักจะใช้สำหรับการแกะพิมพ์ที่มีทั้งตัวหนังสือและภาพ

⁹ กมล คงทอง ศิลปะภาพพิมพ์ในประเทศไทย.กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์ 2543

ภาพที่ 16 เทคนิค woodcut

(ที่มา: <http://www.banmuang.co.th/news/education/,2556>)

2.3.2 เทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil)

การพิมพ์วิธีนี้ เป็นวิธีพิมพ์ที่ใช้หลักการง่ายๆ คือ การใช้แม่พิมพ์ที่ทำด้วยผ้าหรือวัสดุบาง ๆ แต่มีความเหนียว โดยมีจุดประสงค์ว่าถ้าบริเวณใดที่ไม่ต้องการให้หมึกผ่านก็บังส่วนนั้น เมื่อทำการพิมพ์จะวางแม่พิมพ์ทับบนกระดาษและปาดหมึกลง บนแม่พิมพ์ที่วางทับอยู่นั้น ส่วนที่เปิดไว้หมึกก็จะไม่สามารถผ่านลงไปติดกระดาษได้ ส่วนที่ไม่ได้เปิดไว้หมึกก็จะลงไปติดกระดาษ ที่รองอยู่ด้านล่าง ทำให้ได้ภาพตามที่ต้องการ การสร้างแม่พิมพ์ลายฉลุมี 3 วิธีคือ

1. การฉลุด้วยมือ (Hand Cut Stencil)
2. การใช้วิธีการถ่ายภาพ (Photo Stencil)
3. การใช้เครื่องปรุโฮเล็คทรอนิกส์

ภาพที่ 17 เทคนิค Stencil

(ที่มา: <http://cste.sut.ac.th/articles/,2556>)

2.3.3 เทคนิคพิมพ์ตะแกรงไหม (Silk screen)

ที่รู้จักกันอีกชื่อหนึ่งว่า Serigraph ศิลปินจะกันส่วนต่างๆที่ไม่ต้องการให้เกิดภาพของแม่พิมพ์ที่ซึ่งจากตะแกรงผ้า (ส่วนใหญ่เป็นผ้าใยสังเคราะห์ที่มีคุณภาพ คล้ายผ้าไหม) ซึ่งบนกรอบเฟรม จากนั้นหมึกพิมพ์จะถูกปาดด้วยยางปาดผ่านแม่พิมพ์ลงสู่กระดาษด้านล่าง โดยหมึกจะสามารถผ่านพื้นที่แม่พิมพ์ที่ไม่ได้ถูกกันเท่านั้น ลงปรากฏบนกระดาษเป็นภาพ งานซิลค์สกรีนที่ใช้หลายๆสี สามารถทำได้โดยการพิมพ์ผ่านแม่พิมพ์หลายแม่พิมพ์ คือแม่พิมพ์แต่ละแม่พิมพ์สำหรับสีแต่ละสี นอกจากวิธีนี้ศิลปินสามารถเขียนภาพลงบนแผ่นฟิล์มใสด้วยหมึกที่มีความทึบแสง หรือแสงไม่สามารถส่องผ่านได้ ถ้าเป็นงานภาพพิมพ์สี ศิลปินจะ ต้องแยกสีโดยการเขียนแยกลงบนแผ่นฟิล์มแต่ละแผ่น ซึ่งต้องทับซ้อนให้พอดีกัน จากนั้นภาพบนฟิล์มจะถูกถ่าย ทอดลง บนแม่พิมพ์โดย กระบวนการฉายแสง คือใช้น้ำยาไวแสงผสมกับกาวอัดเคลือบให้ทั่วแม่พิมพ์ นำแผ่น ฟิล์มที่เขียนไว้วางทับแม่พิมพ์ แล้วนำไปฉายด้วยแสงไฟ จากนั้นนำไปฉีdnน้ำ พื้นที่ที่ศิลปินไม่ได้เขียน ด้วยหมึกทึบแสงจะถูกกันไว้ด้วยน้ำยาไวแสงที่แข็งตัวและติดแน่น เมื่อนำไปพิมพ์หมึกพิมพ์จะไม่สามารถผ่านได้

ภาพที่ 18 เทคนิค Silk screen

(ที่มา: <http://www.tut-tech.com/images/,2556>)

2.4 เทรนด์แฟชั่น (Fashion Trend)

เทรนด์แฟชั่น (Trend Fashion) คือแนวโน้มของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ที่จะมีการผลิตออกมาในแต่ละฤดูกาล (season) เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกาย ให้มีความทันสมัยและเป็นสากล โดยมีการนำเสนอผ่านหนังสือ (Trend Book) ซึ่ง Trend Book ที่ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายนี้ก็มีอยู่หลายบริษัทที่นำเสนอออกมา แล้วแต่ความเหมาะสมในการเลือกใช้ของแต่ละแบรนด์ เช่น บริษัท WGSN บริษัท Carlin Nelly Rodi บริษัท Trend Setter และบริษัท Do design เป็นต้น

โดยในเทรนด์ฤดูกาลใบไม้ผลิ/ฤดูร้อน 2015 (spring/summer 2015) ของบริษัท Do design มีรายละเอียดดังนี้

1. PUNK ROCKERS

Conspicuously rebellious and brashly divergent to traditionalism... Punk Rockers. Classic rose and cotton candy tones expressively fuse within a mixture of patent leather and sparkling trim.

เทรนด์นี้ได้กล่าวถึงสไตล์พังค์ (Punk) และสไตล์ร็อกเกอร์ (Rockers) โทนสีเป็นสีชมพูหลากหลาย และสีชมพูขมพูผสมสายไหมผสมผสวนวัสดุประเภทหนังและวัสดุที่มีประกาย

ภาพที่ 19 Punk Rockers

(ที่มา:www.Design-Options.com,2556)

2. TROPICALI

South of the equator where style is hot and the merengue music never stops... Tropical. Orange and pink tones of jasmine blossom and bird of paradise insinuate fragrant tropical essences.

เทรนด์นี้กล่าวถึงสไตล์แถบใต้เส้นศูนย์สูตรหรือเขตร้อน โทนสีเป็นโทนสีส้มและสีชมพูของดอกไม้และสีของนกปักษาสวรรค์ ผ้าพิมพ์ลายกลืนอายของธรรมชาติเขตร้อน

ภาพที่ 20 Tropicali

(ที่มา: www.Design-Options.com, 2556)

3. **BLUE MAN GROUP**

The darker the dawn the brighter the day...Blue Man Group. Cerulean and cobalt blue tones display unforgettable accents on a backdrop of mercerized denim and pima cotton.

เทรนต์นี้ได้กล่าวถึงสไตล์ของชายหนุ่มในโทนสีฟ้า สีส้มเงินของแร็คคอบอลด์ วัสดุเป็นผ้ายีนส์ และผ้าฝ้ายพีมา

ภาพที่ 21 Blur Man Group

(ที่มา: www.Design-Options.com, 2556)

4. ANIMAL KINGDOM

Ferocious style paired with unending playfulness...Animal Kingdom. Light beige and faded yellow shades accentuate leopard prints while adding the perfect touch of youthful vitality.

เป็นสไตล์ของเสื้อผ้าเด็กที่นำความดุร้ายของสัตว์มาผสมผสานกับความสนุกสนาน โทนสีเป็นสีเบจอ่อนและสีเหลืองจางๆ ผ้าพิมพ์ลวดลายและผิวสัมผัสแบบเสื้อดาว

ภาพที่ 22 Animal Kingdom

(ที่มา: www.Design-Options.com, 2556)

2.5 การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า

ปัจจุบันมีการแปรรูปผ้าขาวม้าเป็นผลิตภัณฑ์นั้นมีหลากหลายรูปแบบ มีแบรนด์สินค้าที่ใช้ผ้าขาวม้าเป็นวัตถุดิบในแปรรูปเป็นสินค้ามากมายหลายแบรนด์ โดยสินค้านี้จะมีเอกลักษณ์ตามลักษณะเฉพาะของแบรนด์นั้น ๆ

ภาพที่ 23 ผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า แบรนด์ pakamian

(ที่มา: <http://www.jeab.com/home-living/pakamian-thailand,2556>)

ภาพที่ 24 ผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า

(ที่มา: blog.lnw.co.th/2013/04/22/สินค้าไทยๆ,2556)

โดยจากการสัมภาษณ์นางกุลศ คุณมี เป็นประธานกลุ่มผู้ผลิตผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง ได้ให้ข้อมูลว่า ทางกลุ่มผู้ผลิตเองมีความคิดที่จะแปรรูปผ้าขาวม้าให้เป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับทางกลุ่ม แต่ยังไม่

ขาดผู้ที่จะเข้ามาสอนและฝึกอบรม ซึ่งผู้ผลิตเองมีความต้องการแปรรูปเป็นเสื้อผ้าสำหรับวัยรุ่น เนื่องจากในจังหวัดอุบลราชธานียังไม่มีกลุ่มไหนทำ และมองเห็นว่าวัยรุ่นปัจจุบันชอบแต่งตัวและชอบซื้อเสื้อผ้า

ภาพที่ 25 เสื้อผ้าแฟชั่นวัยรุ่น

(ที่มา: sites.google.com/site/phararoek/seuxpha-way-run-hying,2556)

บทที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อดำเนินการผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์ ดังต่อไปนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง จังหวัดอุบลราชธานี

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเทคนิคการพิมพ์ผ้า

3.3 วิเคราะห์เทรนด์แฟชั่น (Fashion Trend)

3.4 วิเคราะห์การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง จังหวัดอุบลราชธานี

จากการเก็บข้อมูลตัวอย่างผ้าขาวม้าแบบดั้งเดิมของบ้านนากระแซง สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง

ผ้าขาวม้าผืนที่ 1	ข้อมูล	
	วัสดุ	ด้ายเทียน(เรย์ยอนผสมโพลีเอสเตอร์)
	เนื้อผ้า	นุ่ม ไม่ยับง่าย ซึมซับน้ำได้ดี รีดด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่เหด
	สี	ฟ้าเข้ม ฟ้าอ่อน น้ำตาล
	ลวดลาย	ลายตาไก่
	ขนาด	กว้าง 84 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร

ผ้าขาวม้าผืนที่ 2		ข้อมูล	
	วัสดุ	ด้ายเทียน(เรย์ยอนผสมโพลีเอสเตอร์)	
	เนื้อผ้า	นุ่ม ไม่ยับง่าย ซึ่มซับน้ำได้ดี รีดด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่หด	
	สี	ฟ้าเข้ม ฟ้าอ่อน เหลืองอ่อน	
	ลวดลาย	ลายตาไก่	
	ขนาด	กว้าง 84 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร	
ผ้าขาวม้าผืนที่ 3		ข้อมูล	
	วัสดุ	ด้ายเทียน(เรย์ยอนผสมโพลีเอสเตอร์)	
	เนื้อผ้า	นุ่ม ไม่ยับง่าย ซึ่มซับน้ำได้ดี รีดด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่หด	
	สี	ฟ้าเข้ม ฟ้าอ่อน ชมพูเอร์ส	
	ลวดลาย	ลายตาไก่	
	ขนาด	กว้าง 84 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร	
ผ้าขาวม้าผืนที่ 4		ข้อมูล	
	วัสดุ	ด้ายเทียน(เรย์ยอนผสมโพลีเอสเตอร์)	
	เนื้อผ้า	นุ่ม ไม่ยับง่าย ซึ่มซับน้ำได้ดี รีดด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่หด	
	สี	ชมพูเข้ม ชมพูอ่อน เขียวเข้ม	
	ลวดลาย	ลายสก๊อต	
	ขนาด	กว้าง 84 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร	

ผ้าขาวม้าผืนที่ 5		ข้อมูล	
	วัสดุ	ด้ายเทียน(เรย์ยอนผสมโพลีเอสเตอร์)	
	เนื้อผ้า	นุ่ม ไม่ยับง่าย ซึมซับน้ำได้ดี รีดด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่หด	
	สี	ชมพูเข้ม ชมพูอ่อน ฟ้ายเทอร์คอยส์	
	ลวดลาย	ลายสก๊อต	
	ขนาด	กว้าง 84 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร	
ผ้าขาวม้าผืนที่ 6		ข้อมูล	
	วัสดุ	ด้ายเทียน(เรย์ยอนผสมโพลีเอสเตอร์)	
	เนื้อผ้า	นุ่ม ไม่ยับง่าย ซึมซับน้ำได้ดี รีดด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่หด	
	สี	น้ำตาล เขียวอ่อน เขียวเข้ม น้ำตาลอ่อน	
	ลวดลาย	ลายสก๊อต	
	ขนาด	กว้าง 84 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร	
ผ้าขาวม้าผืนที่ 7		ข้อมูล	
	วัสดุ	ด้ายเทียน(เรย์ยอนผสมโพลีเอสเตอร์)	
	เนื้อผ้า	นุ่ม ไม่ยับง่าย ซึมซับน้ำได้ดี รีดด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่หด	
	สี	ม่วง ส้มอ่อน ฟ้าย ชมพูเข้ม	
	ลวดลาย	ลายสก๊อต	
	ขนาด	กว้าง 84 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร	

ผ้าขาวม้าผืนที่ 8		ข้อมูล	
		วัสดุ	ด้ายเทยีน(เรย์ยอนผสมโพลีเอสเตอร์)
		เนื้อผ้า	นุ่ม ไม่ยับง่าย ซึมซับน้ำได้ดี รีดด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่หด
		สี	ชมพูเข้ม ชมพูอ่อน เขียวเข้ม
		ลวดลาย	ลายสก๊อต
		ขนาด	กว้าง 84 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร

จากการวิเคราะห์ผ้าขาวม้าของบ้านนากระแซง สามารถสรุปข้อมูลเพื่อให้มีความเหมาะสมในการผลิตผ้าขาวม้าพิมพ์ลายได้ดังนี้

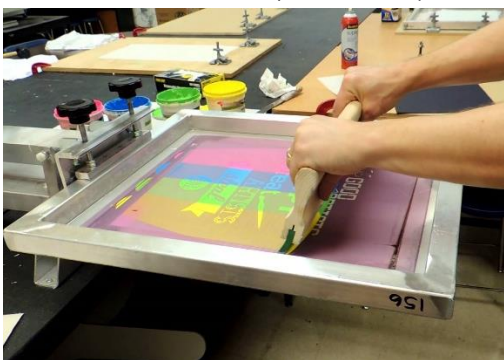
ตารางสรุปข้อมูลการวิเคราะห์ผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง

หัวข้อ	ปรับปรุง	ไม่ปรับปรุง	วิเคราะห์ข้อมูล
วัสดุ		✓	ด้ายเทยีน(เรย์ยอนผสมโพลีเอสเตอร์) เป็นเส้นใยที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องถิ่น มีสีสันทัดเลือกมากมาย สะดวกต่อการซื้อเพื่อมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต รวมถึงผู้ทอความความคุ้นเคยกับเส้นใยชนิดนี้มาตั้งแต่เริ่มต้น
เนื้อผ้า		✓	นุ่ม ไม่ยับง่าย ซึมซับน้ำได้ดี รีดด้วยความร้อนแล้วเรียบง่าย ซักแล้วสีไม่ตกและไม่หด ซึ่งเป็นลักษณะคุณสมบัติเด่นที่ได้รับการตอบรับที่ดีของลูกค้า ดังนั้นจึงสมควรคงลักษณะคุณสมบัติของเนื้อผ้าไว้
สี	✓		การจับคู่สีของกลุ่มผู้ผลิตในการทอผ้าขาวม้านั้น นิยมใช้สีอ่อน ตัดกับสีเข้ม เพื่อให้เกิดความโดดเด่นของผืนผ้าเมื่อมองในระยะไกล แต่ถ้าหากเมื่อนำไปพิมพ์ลายบนผืนผ้าแล้วจะทำให้ผ้ามีลวดลายที่เยอะเกินไป เห็นสมควรปรับสีให้อ่อนลง
ลวดลาย	✓		ลายตาไก่ และลายสก๊อต เป็นลวดลายที่ได้รับความนิยมทั้งสองลาย ดังนั้นจึงคงการผลิตทั้งสองลายได้ แต่เห็นควรที่จะลดขนาดของลายตาไก่ลง เพื่อความสวยงามเมื่อนำไปแปรรูป
ขนาด		✓	ผ้าของกลุ่มผู้ผลิตมีขนาด ซึ่งเป็นขนาดที่ผู้ผลิตผลิตตามหน้ากว้างของพิมพ์ และคุ้นเคยในกระบวนการผลิตมาตั้งแต่เริ่มต้น รวมถึงขนาดของผ้ายังสามารถมีขนาดความกว้างและความยาวเพียงพอในการนำไปแปรรูปได้ ดังนั้นจึงคงขนาดของผ้าไว้ดังเดิม

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเทคนิคการพิมพ์ผ้า

การพิมพ์ผ้าด้วยมือนั้น เป็นเทคนิคที่ชาวบ้านซึ่งไม่มีทักษะทางด้านการพิมพ์ผ้ามาก่อนสามารถฝึกฝนและเรียนรู้ได้ไม่ยาก รวมถึงราคาของวัสดุอุปกรณ์ไม่สูงมาก ดังนั้นจากการศึกษาเทคนิคการพิมพ์ผ้าด้วยมือ จึงสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเทคนิคการพิมพ์ผ้า

เทคนิค	วิเคราะห์ข้อมูล	เลือกใช้	ไม่ เลือกใช้
เทคนิคแม่พิมพ์ไม้ (Woodcut) 	เป็นเทคนิคที่ต้องใช้ทักษะของการแกะไม้เป็นหลักสำคัญ ซึ่งหากกลุ่มผู้ผลิตต้องการใช้เทคนิคนี้ ต้องมีการฝึกฝนและเรียนรู้หลักการเป็นอย่างดี และใช้เวลานาน รวมถึงการจัดหาซื้ออุปกรณ์บางอย่างเป็นอุปกรณ์เฉพาะทางไม่มีจำหน่ายทั่วไป		✓
เทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) 	เป็นเทคนิคที่ทำได้ง่ายสำหรับผู้ที่มีทักษะน้อยทางการทำภาพพิมพ์ที่จะสามารถเรียนรู้ได้ วัสดุอุปกรณ์สามารถดัดแปลงและหาได้ง่ายตามร้านเครื่องเขียนทั่วไป สามารถฉลุทำแม่พิมพ์ได้ด้วยตัวเองหรือการฉลุด้วยมือ (Hand Cut Stencil)	✓	
เทคนิคพิมพ์ตะแกรงไหม (Silk screen) 	ในกระบวนการทำแม่พิมพ์นั้นมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้ทางด้านการทำภาพพิมพ์เลย เนื่องจากมีขั้นตอนหลายขั้นตอน อุปกรณ์ที่ใช้เป็นอุปกรณ์เฉพาะทาง ศิลปะภาพพิมพ์ อีกทั้งเทคนิคการฉายแสงเพื่อทำแม่พิมพ์นั้นเป็นเทคนิคที่ยากและเฉพาะทาง กลุ่มผู้ผลิตไม่สามารถทำได้		✓

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเห็นว่า เทคนิคการทำภาพพิมพ์ด้วยมือ เพื่อใช้ในการผลิตผ้าขาวม้าพิมพ์ลาย คือเทคนิค แม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) วัสดุอุปกรณ์สามารถจัดหาได้ง่าย ขั้นตอนไม่ซับซ้อน ผู้ที่ไม่มีทักษะ

ทางด้านการพิมพ์ภาพสามารถเรียนรู้ได้เร็ว อีกทั้งการทำแม่พิมพ์สามารถผลิตได้ด้วยตนเอง(Hand Cut Stencil)

3.3 เทรนด์แฟชั่น (Fashion Trend)

การผลิตผ้าขาวม้าพิมพ์ลายนั้น หากจะให้ทันสมัยอิงไปกับเทรนด์แฟชั่นในฤดูกาลของปีนั้น ๆ ทั้งลวดลาย สีส้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ข้อมูลของเทรนด์แฟชั่น ไปไม่ผลิ/ฤดูร้อน 2015 (spring/summer 2015) ของบริษัท Do design มีรายละเอียดดังนี้

ตารางวิเคราะห์เทรนด์แฟชั่น ไปไม่ผลิ/ฤดูร้อน 2015 (spring/summer 2015) ของบริษัท Do design

เทรนด์	ข้อมูล	เลือกใช้	ไม่ เลือกใช้
 Punk Rockers	1. PUNK ROCKERS Conspicuously rebellious and brashly divergent to traditionalism... Punk Rockers. Classic rose and cotton candy tones expressively fuse within a mixture of patent leather and sparkling trim. เทรนด์นี้ได้กล่าวถึงสไตล์พังค์ (Punk) และสไตล์ร็อคเกอร์ (Rockers) โทนสีเป็นสีชมพูหลากหลาย และสีชมพูขนมสายไหมผสมผสานวัสดุประเภทหนังและวัสดุที่มีประกาย		✓
 Tropicali	2. TROPICALI South of the equator where style is hot and the merengue music never stops... Tropical. Orange and pink tones of jasmine blossom and bird of paradise insinuate fragrant tropical essences. เทรนด์นี้ได้กล่าวถึงสไตล์แถบใต้เส้นศูนย์สูตรหรือเขตร้อน โทนสีเป็นโทนสีส้มและสีชมพูของดอกไม้และสีของนกปักษาสวรรค์ ผ้าพิมพ์ลายกลิ่นอายของธรรมชาติเขตร้อน	✓	

เทรนด์	ข้อมูล	เลือกใช้	ไม่ เลือกใช้
 Blue Man Group Spring/Summer 2015 YM www.Design-Options.com	3. BLUE MAN GROUP The darker the dawn the brighter the day...Blue Man Group. Cerulean and cobalt blue tones display unforgettable accents on a backdrop of mercerized denim and pima cotton. เทรนด์นี้ได้กล่าวถึงสไตล์ของชายหนุ่มในโทนสีฟ้า สีน้ำเงินของแร่โคบอลต์ วัสดุเป็นผ้ายีนส์และผ้าฝ้ายพима		✓
 Animal Kingdom Spring/Summer 2015 KZ www.Design-Options.com	4. ANIMAL KINGDOM Ferocious style paired with unending playfulness...Animal Kingdom. Light beige and faded yellow shades accentuate leopard prints while adding the perfect touch of youthful vitality. เป็นสไตล์ของเสื้อผ้าเด็กที่นำความดุร้ายของสัตว์มาผสมผสานกับความสนุกสนาน โทนสีเป็นสีเบจอ่อนและสีเหลืองจางๆ ผ้าพิมพ์ลวดลายและผิวสัมผัสแบบเสือดาว		✓

สรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลของเทรนด์แฟชั่นใบไม้ผลิ/ฤดูร้อน 2015 (spring/summer 2015) ของบริษัท Do design ผู้วิจัยได้เลือกใช้ เทรนด์ Tropicli เนื่องจากเป็นเทรนด์ที่มีเรื่องราวของธรรมชาติในเขตร้อน ซึ่งสอดคล้องกับประเทศไทย รวมถึงสีสันทันที่สดใสที่สอดคล้องกับสีของผ้าขาวม้า และเทรนด์ยังได้กล่าวถึงลวดลายพิมพ์บนผ้าที่มีกลิ่นอายของธรรมชาติในเขตร้อน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยการผลิตผ้าขาวม้าพิมพ์ลาย

3.4 การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า

จากความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตที่ต้องการแปรรูปผ้าขาวม้าให้เป็นเสื้อผ้าสำหรับวัยรุ่นนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ตัวอย่างของเสื้อผ้าวัยรุ่นในปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางการออกแบบและรูปแบบของเสื้อผ้าวัยรุ่นที่มีความเหมาะสมในการผลิตจากผ้าขาวม้าพิมพ์ลายต่อไป

ตารางวิเคราะห์ตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่นในปัจจุบัน

ตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่น	องค์ประกอบ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
	เสื้อแขนสั้นสีขาว กางเกงขาสั้น สีขาว ดำ เป็นชุดลำลองที่มีความ ทันสมัย ทะมัดทะแมง สามารถนำผ้าขาวม้าพิมพ์ ลายไปตัดเย็บได้	✓	
	เสื้อแขนยาวคอกกลมลาย ทาง กระโปรง miniskirt สีเหลืองสด ให้ความรู้สึก เป็น feminine look ของ ความสดใสและความมั่นใจ สามารถนำผ้าขาวม้าพิมพ์ ลายไปตัดเย็บเป็น กระโปรงได้	✓	

ตารางวิเคราะห์ตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่นในปัจจุบัน (ต่อ)

ตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่น	องค์ประกอบ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
	เดรสสั้นแขนงุด สีขาวลายจุดสีดำ ให้ความรู้สึกถึงความหวานของหญิงสาว แต่ด้วยลวดลายจุดสีดำ ทำให้ดูมีความทันสมัยกับเทรนด์แฟชั่น สามารถนำผ้าขาวม้าพิมพ์ลายไปตัดเย็บได้	√	
	เดรสสั้นสีฟ้า แขนสั้น ปกบัวสีขาว ให้ความรู้สึกของ feminine look อย่างเต็มที่ สีอ่อนหวานและสดใส สามารถนำผ้าขาวม้าพิมพ์ลายไปตัดเย็บได้	√	

ตารางวิเคราะห์ตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่นในปัจจุบัน (ต่อ)

ตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่น	องค์ประกอบ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
	เสื้อเชิ้ตพิมพ์ลายดอกไม้ กางเกง skinny สีดำ พับขา กางเกง เป็นสไตล์ของวัยรุ่น ชายที่มีความมั่นใจในการ แต่งตัว สามารถนำ ผ้าขาวม้าพิมพ์ลายไปตัด เย็บได้ทั้งเสื้อและกางเกง	✓	
	เสื้อสูทสีกรมท่า พับแขนโชว์ ลายตารางด้านใน สวมทับ เสื้อยืดคอกลมสีขาวลาย พิมพ์ กางเกงขายาวสีน้ำตาล เป็นเสื้อผ้าในสไตล์กึ่ง ทางการของวัยรุ่น สามารถ นำผ้าขาวม้าพิมพ์ลายไป ตัดเย็บเป็นสูทและกางเกง ได้	✓	

ตารางวิเคราะห์ตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่นในปัจจุบัน (ต่อ)

ตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่น	องค์ประกอบ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
	เสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีฟ้า กางเกงขาสั้นสีน้ำเงิน เป็น ชุดลำลองสำหรับวัยรุ่น ชาย สวมใส่ได้หลากหลาย โอกาสในชีวิตประจำวัน สามารถนำผ้าขาวม้าพิมพ์ ลายไปตัดเย็บได้	✓	
	เสื้อยืดคอกลม แขนยาว ลายทางสีเขียวเข้มสลับ ขาว สวมแบบพับแขน กางเกงขาสั้นสีเทา เป็นชุด ลำลองสำหรับวัยรุ่นชาย สวมใส่ได้หลากหลาย โอกาสในชีวิตประจำวัน สามารถนำผ้าขาวม้าพิมพ์ ลายไปตัดเย็บเป็นกางเกง ได้	✓	

สรุปการวิเคราะห์จากตารางจะเห็นว่า เสื้อผ้าวัยรุ่นของทั้งหญิงและชายนั้น มีหลากหลายสไตล์ และหลากหลายแบบ เน้นสีสดใส ทนสมัยไปกับแฟชั่นปัจจุบัน ซึ่งจากการวิเคราะห์รูปแบบของเสื้อผ้าวัยรุ่นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมนำเอาผ้าขาวม้าพิมพ์ลายไปแปรรูปได้ แต่รูปแบบของชุดนั้นต้องมีความสดใสและทันสมัย โดยสามารถแปรรูปได้ทั้ง เสื้อเชิ้ต สูท ชุดเดรส กางเกงขาสั้น เสื้อแขนกุด เป็นต้น

การออกแบบและผลิตผลงาน

ในการผลิตผ้าขาวม้าพิมพ์ลายของกลุ่มผลิตผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง

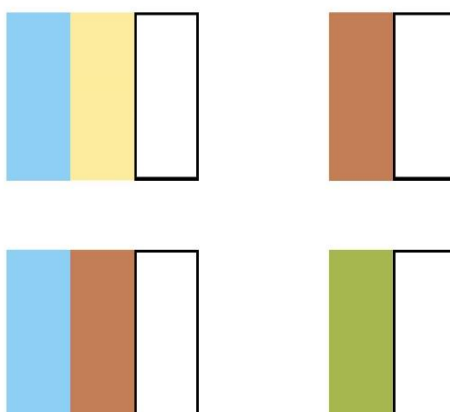
4.1 กระบวนการทอผ้าขาวม้า

4.2 กระบวนการพิมพ์ลาย

4.3 การแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่น

4.1 กระบวนการทอผ้าขาวม้า

กระบวนการผลิตผ้าขาวม้าของบ้านนากระแซงนั้น เป็นกระบวนการทอผ้าขาวม้าเหมือนกับกลุ่มผู้ผลิตอื่นๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป โดยก่อนที่จะถึงขั้นตอนของการลงมือทอ ต้องมีการจับคู่สีของเส้นด้ายที่จะทอผ้าก่อน ซึ่งจากการวิเคราะห์และเลือกเทรนด์แฟชั่น ซึ่งต้องคำนึงถึงการพิมพ์ผ้าด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงปรับสีที่เลือกจากเทรนด์ให้อ่อนลง โดยได้เลือกจับคู่สีเส้นด้าย ดังนี้

ภาพที่ 26 การจับคู่สี

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข, 2556)

อุปกรณ์ในการผลิตผ้าขาวม้า

1. ด้าย
2. หลักฝื่อ
3. ฟืม
4. อัก หรือตะกอปั่นด้าย และไม้คอนอัก
5. หลา
6. กง
7. กระสวยและแกนกระสวย
8. กี่ หรือ หูก

กระบวนการทอผ้าขาวม้า

1. ขั้นตอนการเตรียมด้าย นำด้ายที่เลือกสีไว้แล้วมาใส่ในกง ซึ่งกงเป็นอุปกรณ์ที่ทำจากไม้ไผ่เหลาเป็นซี่ยาวประมาณ ๑ เมตร ๘ อัน และนำมาผูกโยงเข้ากันด้านละ ๔ อัน ด้วยเชือกและมีแกนกลาง ๑ แกน เพื่อจะกวักด้ายใส่ไว้ในอัก เพื่อเป็นการเตรียมด้ายไว้ใช้ในขั้นตอนต่อไป
2. ขั้นตอนการเตรียมเครื่องหรือลายยืนในภาษาอีสานเรียกว่า คั่นหูก การเตรียมลายยืนนั้นจะต้องดูว่าฟืมที่ใช้มีความกว้างเท่าใด ซึ่งถ้าเป็นภาษาอีสานฟืมจะมีหน่วยนับความกว้างเป็น หลบ ฟืมที่ใช้ทอผ้าขาวม้าจะมีขนาดกว้างต่างกัน ตามขนาดของเส้นด้ายที่ใช้ทอ ถ้าเป็นด้านเส้นใหญ่ จะนิยมใช้ฟืม ๑๐ หลบ ถ้าเป็นด้ายเส้นเล็ก นิยมใช้ ๑๒ ถึง ๑๕ หลบ ฟืมจะมีตาหรือ รู ซึ่ง ๑ รู จะใช้เส้นด้าย ๒ เส้น คือ เส้นขึ้นและเส้นลง การขึ้นเครื่องจะมีวิธีการคำนวณเส้นด้ายดังนี้
 ๔ รูฟืม เท่ากับ ๑ คม หรือ เท่ากับ ๘ เส้นด้าย
 ๑๐ คม เท่ากับ ๑ หลบ หรือ เท่ากับ ๘๐ เส้นด้าย
 ถ้าเป็นฟืม ๑๐ หลบ เท่ากับ ๑๐๐ คม หรือ เท่ากับ ๘๐๐ เส้นด้าย
 เทคนิคการนับเช่นนี้ถือว่าเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมโดยแท้ซึ่งการกำหนดลำดับก่อนหลังของลายผ้า สี หรือขนาดความกว้างของตาผ้าขาวม้านั้นชาวบ้านจะนับตามหน่วยข้างต้น
3. เมื่อเตรียมด้ายลายยืนหรือคั่นหูกได้ตามขนาดความกว้างของฟืมแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการในด้ายลายยืนที่เตรียมเสร็จแล้วมาเข้าฟืมหรือภาษาอีสานเรียกว่า สืบหูก ฟืมเป็นอุปกรณ์ในการทอผ้าที่มีส่วนประกอบ คือ ตัวฟืม มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าและมีซี่หลาย ๆ ซี่ตรงกลาง และมีเขาฟืมเพื่อดึงเส้นด้ายลายยืนให้ขึ้นลงขัดกับด้ายลายพุ่งในขั้นตอนการทอ ผ้าขาวม้าจะนิยมใช้ฟืม ๒ เขาซึ่งเป็นลายขัด การสืบหูก คือ การนำเครื่องหรือด้ายลายยืนต่อเข้ากับด้ายเก่าที่ติดมากับฟืมโดยต่อตามลำดับของลายที่ได้คั่นไว้ที่ละเส้น เมื่อต่อเสร็จครบทุกเส้นแล้วจึงนำไปขึ้นกี่เพื่อเตรียมทอต่อไป
4. ต่อไปเป็นการเตรียมด้ายลายพุ่ง มีวิธีการ คือ นำด้ายสีเดียวกันกับลายยืนมาปั่นใส่หลอดของกระสวยให้ได้ขนาดของกระสวย โดยใช้หลาเป็นอุปกรณ์ในการปั่นด้ายออกจากอัก
5. เมื่อเตรียมเครื่องหรือด้ายลายยืน และด้ายลายพุ่งเสร็จแล้วก็มาถึงขั้นตอนสุดท้ายที่จะทอผ้าจากเส้นให้เป็น

ฝืนผ้าขาวม้า โดยการนำด้ายที่ปั่นใส่หลอดมาใส่กระสวยซึ่งเป็นอุปกรณ์ในการนำด้ายลายพุ่งให้วิ่งสอดขัดกับด้ายลายยืนกลับไปกลับมาที่ละเส้นทีละสีตามลายที่กำหนดไว้ไปเรื่อยๆ จนได้ความยาวตามต้องการ เป็นอันเสร็จขั้นตอน

ภาพที่ 27 ปั่นด้ายใส่แกน

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 28 การคันเครื่องทอ

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 29 การสืบทอด

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 30 การทอผ้าขาวม้า

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุข, 2556)

4.2 กระบวนการพิมพ์ลาย

กระบวนการพิมพ์เพื่อให้เกิดลวดลายบนผ้าขาวม้านั้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคพิมพ์ฉลุ (Stencil) โดยได้เลือกประยุกต์ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่อยู่รอบตัว เพื่อให้ทางกลุ่มผู้ผลิตเองสามารถหาได้ง่ายเพื่อใช้ในอนาคตต่อไป

วัสดุอุปกรณ์ในการพิมพ์ลาย

1. กรอบไม้ขนาด A4
2. แผ่นพลาสติกปรายงาน
3. มีดคัทเตอร์
4. สีอะคริลิก
5. เทปขาว
6. แผ่นรองตัด

7. พู่กันหรือฟองน้ำ
8. จานหรือแก้วผสมสี
9. แบบร่างลวดลาย

กรรมวิธีในการพิมพ์ลาย

1. เลือกแบบร่างลวดลายตามต้องการ โดยค้นหาจากอินเทอร์เน็ต หรือวาดขึ้นมาตามจินตนาการ โดยแบบร่างนั้น ไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียด แต่ให้มีรูปร่างที่ชัดเจน โดยนำแผ่นพลาสติกวางทับลงบนแบบร่าง ใช้เทปกาวยึดขอบบริเวณมุมทั้ง 4 ด้าน เพื่อไม่ให้หลุดออกจากกัน
2. นำแบบร่างไปวางบนแผ่นรองตัด แล้วใช้มีดคัตเตอร์ ฉลุเอาส่วนที่อยู่ด้านในของแบบร่างออก เมื่อฉลุเสร็จแล้วแกะเอาเฉพาะแผ่นพลาสติกไปติดกับกรอบไม้ด้วยเทปกาวย
3. กรอบแม่พิมพ์ไปวางลงบนผ้าขาวม้าในบริเวณที่ต้องการ โดยให้ผ้าขาวม้าและแม่พิมพ์ราบเรียบไปกับพื้น เตรียมสีอะคริลิกบีบลงบนจานหรือแก้วผสมสีพอประมาณ ผสมน้ำเล็กน้อย 1-2 หยด เพื่อให้สีไม่ข้นเกินไป
4. ใช้พู่กันหรือฟองน้ำแตะสีแล้วระบายบนแม่พิมพ์ในบริเวณพื้นที่ฉลุ พยายามอย่าให้สีซึมออกนอกพื้นที่ลายฉลุ
5. สามารถยกกรอบแม่พิมพ์แล้วย้ายไปยังบนผ้าขาวม้าบริเวณอื่นตามต้องการ เมื่อพิมพ์เสร็จแล้วนำไปตากแดดให้แห้ง

ภาพที่ 31 สีอะคริลิก

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุก, 2556)

ภาพที่ 32 การฉลุแบบร่างลวดลาย

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 33 แม่พิมพ์ลาย1

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 34 แม่พิมพ์ลาย2

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุก,2556)

ภาพที่ 35 สมาชิกเตรียมความพร้อมในการพิมพ์ลาย

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุก,2556)

ภาพที่ 36 กาพิมพ์ลาย1

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 37 การพิมพ์ลาย2

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 38 การพิมพ์ลาย3

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

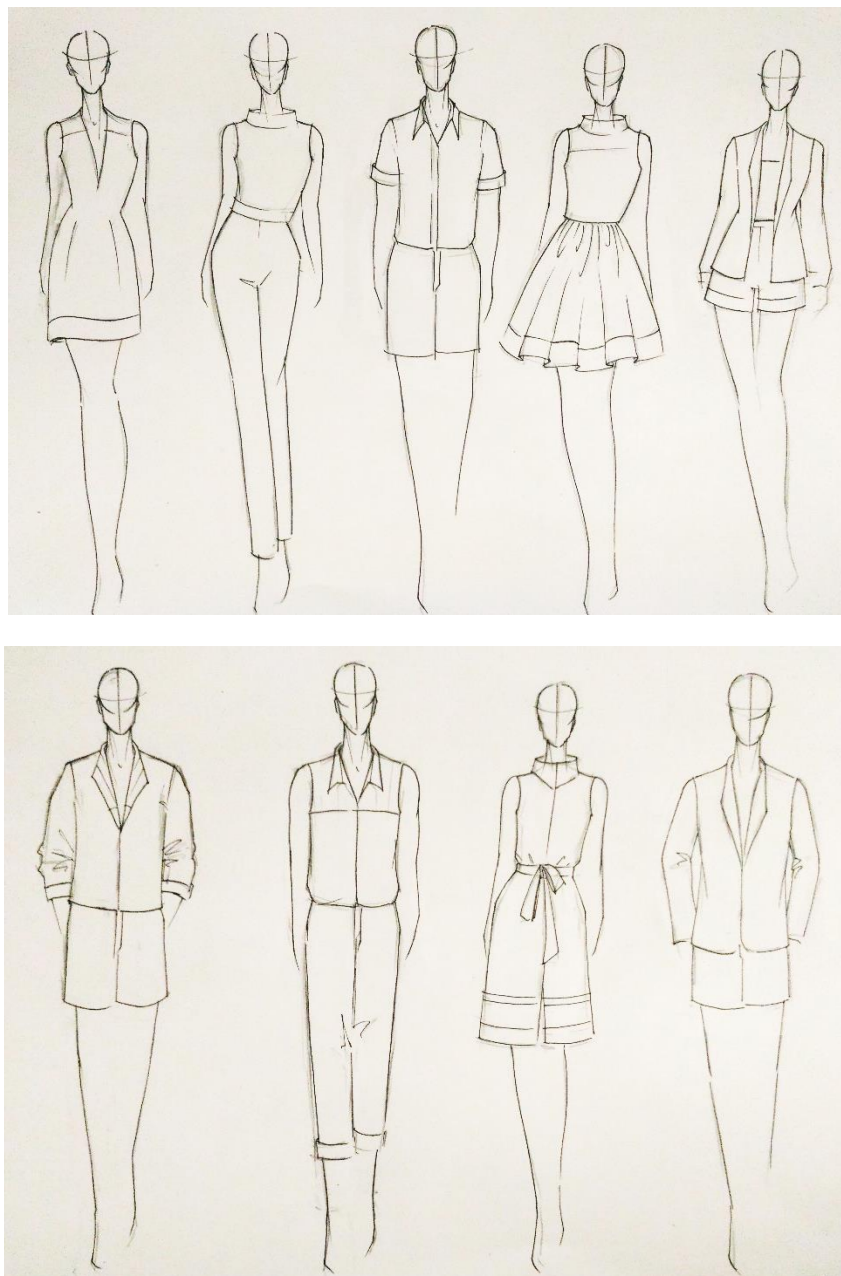

ภาพที่ 39 ผ้าขาวม้าที่พิมพ์เสร็จแล้ว

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุข, 2556)

4.3 การแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่น

จากการวิเคราะห์ เสื้อผ้าวัยรุ่นในปัจจุบัน ซึ่งสามารถนำผ้าขาวม้าไปแปรรูปได้ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบทั้งหมด 9 ชุด ดังนี้

ภาพที่ 40 แบบร่างเสื้อผ้าวัยรุ่น

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

- 5.1 ผลงานการพิมพ์ลายบนผ้าขาวม้า
- 5.2 ผลงานจากการแปรรูปผ้าขาวม้าพิมพ์ลาย
- 5.3 การนำเสนอผลงาน
- 5.4 ผลการประเมินกระบวนการผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์

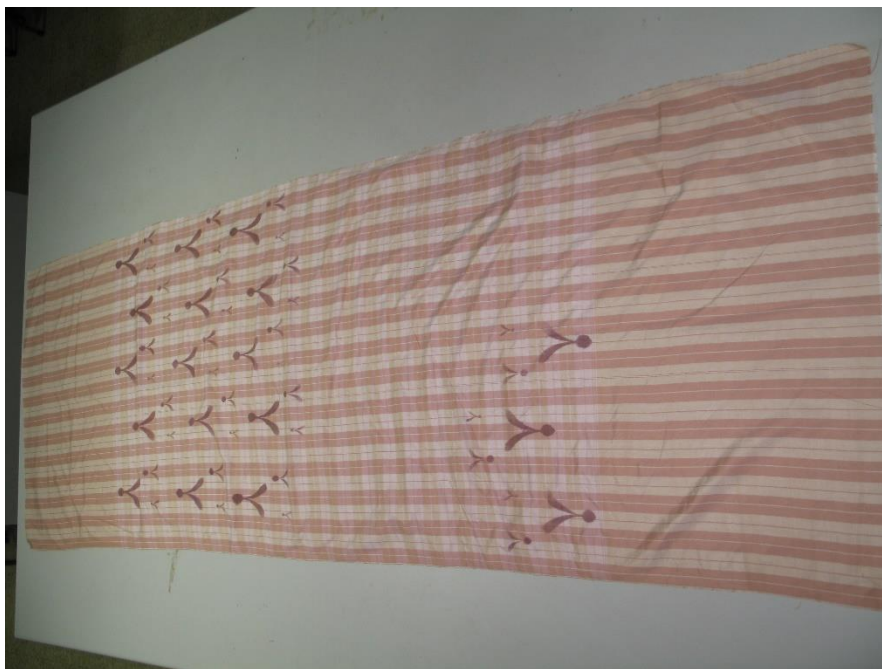
5.1 ผลงานการพิมพ์ลายบนผ้าขาวม้า

สรุปผลงานการพิมพ์ลายได้ว่า กลุ่มผู้ผลิตผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง สามารถใช้เทคนิคแม่พิมพ์ฉลุพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้าได้

ภาพที่ 41 ผลงานการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้า1

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุข,2556)

ภาพที่ 42 ผลงานการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้า2

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 43 ผลงานการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้า3

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

5.2 ผลงานจากการผลิต

สรุปผลการวิจัย การผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง ตำบลนากระแซง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี นั้นได้ผ้าขาวม้าพิมพ์ลายและทำการแปรรูปได้รูปแบบ ดังนี้

ตารางสรุปผลงานการแปรรูปเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้าลายพิมพ์

ชุดที่ 1

ชุดเดรสสั้น ผ้าขาวม้าลายสก๊อต สีเหลืองอ่อน-ขาว พิมพ์ลายดอกไม้ไล่ระดับสีฟ้า-ม่วง ตัดต่อกับผ้าไหม
ออร์แกนดี่สีม่วงอ่อน

ชุดที่ 2

เสื้อแขนงุดใช้ส่วนหัวของผ้าขาวม้าสีเหลืองอ่อน-ขาว กางเกงขายาวผ้าขาวม้าลายสก๊อตสีเหลืองอ่อน-ฟ้าอ่อน
พิมพ์ลายไล่ระดับสีฟ้าอ่อน-เขียวอ่อน

ชุดที่ 3

เสื้อเชิ้ตผู้ชายแขนสั้น จากผ้าขาวม้าลายสก๊อตสีเหลืองอ่อน-ฟ้าอ่อน พิมพ์ลายนกไถ่ระดับสีน้ำเงิน-ม่วง สวมใส่กับกางเกงขาสั้นสีน้ำตาล

ชุดที่ 4

เสื้อแขนงูดจากหัวผ้าขาวม้าสีฟ้า-น้ำตาล ตัดต่อกับผ้าไหมออร์แกนดีสีฟ้าอ่อน กระโปรงสั้นจับจีบจาก
ผ้าขาวม้าลายตาไก่สีน้ำตาล-ขาว พิมพ์ลายผีเสื้อไล่ระดับสีฟ้า-ม่วง ตัดต่อกับผ้าไหมออร์แกนดีสีฟ้าอ่อน

ชุดที่ 5

เสื้อแจ็คเก็ตสีน้ำตาล ตัดต่อกับหัวผ้าขาวม้าสีน้ำตาล-ขาว กางเกงขาสั้นผ้าขาวม้าลายสก๊อตสีน้ำตาล-ขาว พิมพ์ลายใบเฟิร์นสีน้ำตาลเข้ม

ชุดที่ 6

ด้านในเป็นเสื้อเกาะอกสีชมพู สวมทับด้วยเสื้อแจ็กเกตผ้าขาวม้าลายสก๊อตสีน้ำตาล-ขาว พิมพ์ลายใบฟักทองสีน้ำตาลเข้ม ตัดต่อแขนเสื้อจากผ้าไหมออร์แกนดี่สีชมพูอ่อน สวมกับกางเกงขาสั้นผ้าขาวม้าลายสก๊อตสีน้ำตาล-ขาว ตัดต่อผ้าไหมออร์แกนดี่สีชมพูอ่อน

ชุดที่ 7

เสื้อแขนกุดตัดเย็บด้วยหัวผ้าขาวม้าสีขาว-เขียวมะกอก ตักต่อช่วงตัวด้วยผ้าไหมออร์แกนดีสีครีม สวมใส่กับ กางเกงขาวผ้าขาวม้าลายสก็อตสีน้ำตาล-ขาว พิมพ์ลายลูกยางนาสีน้ำตาลเข้ม

ชุดที่ 8

ชุดเดรสสั้นแขนงุด ผลิตจากผ้าขาวม้าลายตาไก่สีขา-เขียวมะกอก พิมพ์ลายใบฟักทองสีเขียวอ่อน ตัดต่อกับ
ผ้าไหมออร์แกนดี่สีเขียวอ่อน

ชุดที่ 9

สูทจากผ้าขาวม้าลายตาไก่สีขา-เขียวมะกอก พิมพ์ลายใบเฟิร์นสีน้ำตาลเข้ม สวมใส่กับกางเกงขาสั้นสีเขียว
ขี้ม้า

5.2 การนำเสนอผลงาน

ผลงานจากการวิจัย ได้นำผลงานไปนำเสนอแก่สาธารณชน โดยการจัดแสดงแฟชั่นโชว์ เพื่อให้ประชาชนได้เห็นรายละเอียดของสี ลวดลาย รวมถึงผลงานผ้าขาวม้าลายพิพท์ที่ผ่านการแปรรูปแล้ว และนอกจากนี้ ยังได้จัดทำบอร์ดนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลอีกด้วย

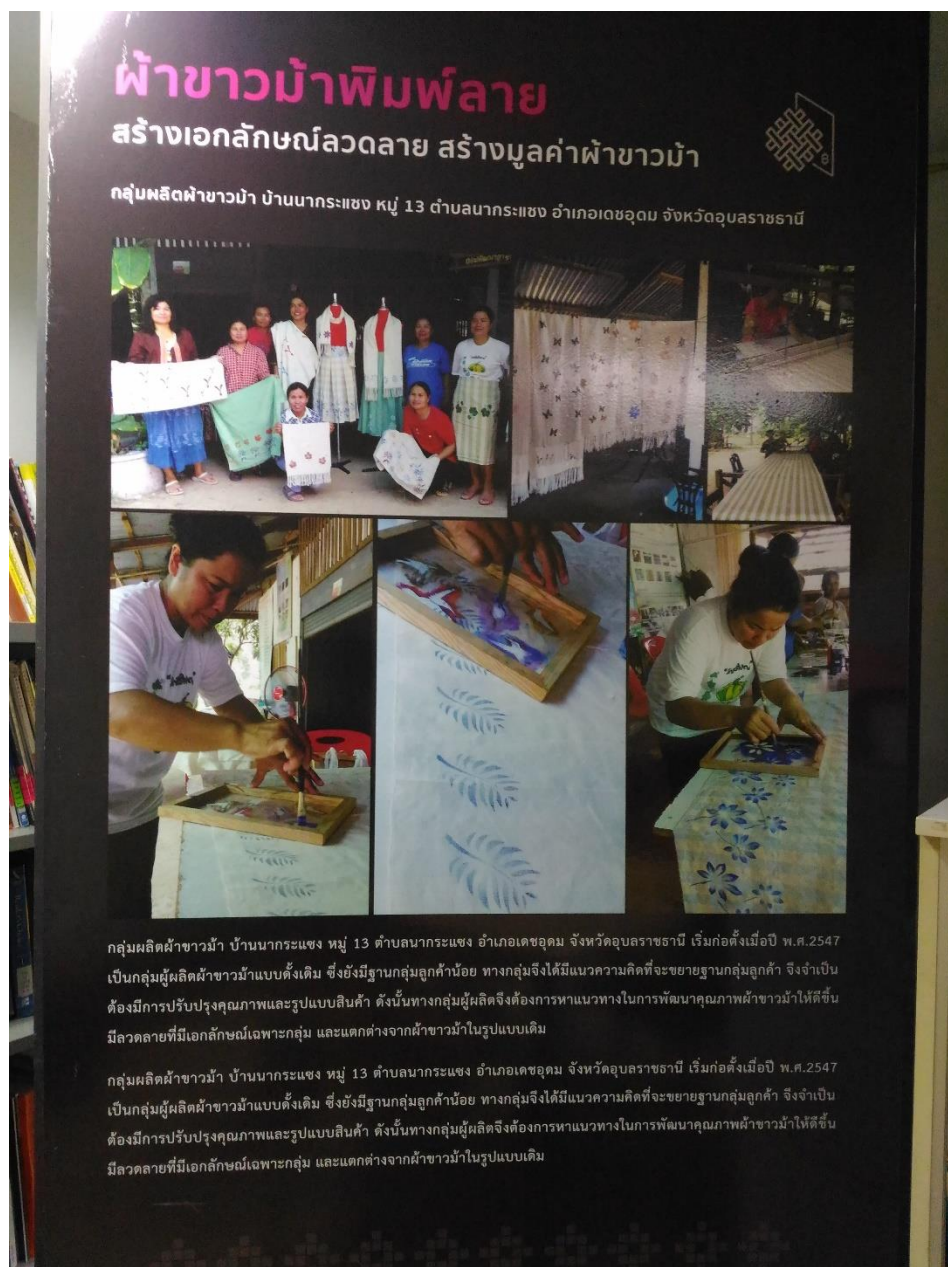
ภาพที่ 44 การนำเสนอผลงานรูปแบบแฟชั่นโชว์1

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 45 การนำเสนอผลงานรูปแบบแฟชั่นโชว์2

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมูข,2556)

ภาพที่ 46 การนำเสนอผลงานรูปแบบบอร์ดิทรรสการ

(ที่มา: ประกาศิต แก้วรากมุข, 2556)

5.3 ผลการประเมินกระบวนการผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์

จากแบบประเมินโดยสมาชิกกลุ่มผ้าทอผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง ตำบลนากระแซง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ได้สรุปข้อมูลเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางประเมินผลโครงการวิจัย

ความหมายของการให้คะแนน 3 = มาก 2 = ปานกลาง 1 = น้อย 0 = ไม่มี

ลำดับ	ข้อมูล	จำนวนผู้ตอบ (คน)			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
1	ก่อนการอบรมคุณมีความรู้ ทางด้านการพิมพ์ผ้ามากนัก เพียงใด	0	1 (8.33 %)	3 (25%)	8 (66.67%)
2	ก่อนการอบรมคุณมี ความสามารถในการพิมพ์ผ้ามาก น้อยเพียงใด	0	2 (16.67%)	3 (25%)	7 (58.33%)
3	คุณคิดว่ากระบวนการพิมพ์ผ้าใน การอบรมครั้งนี้มีความยาก เพียงใด	1 (8.33%)	10 (83.34%)	1 (8.33%)	0
4	หลังการอบรมคุณมีความรู้ด้าน การพิมพ์ผ้าเพิ่มขึ้นมากนัก เพียงใด	8 (66.67%)	3 (25%)	1 (8.33%)	0
5	หลังการอบรมคุณมี ความสามารถในการพิมพ์ผ้า เพิ่มขึ้นมากนักเพียงใด	5 (41.67%)	6 (50%)	1 (8.33%)	0
6	หลังการอบรมคุณมี ความสามารถในการพิมพ์ผ้าเพื่อ จำหน่ายได้ในอนาคต	4 (33.33%)	6 (50%)	2 (16.67%)	0

หมายเหตุ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 12 คน

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ว่าการพิมพ์ผ้าขาวม้าด้วยเทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) โดยใช้วัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในชุมชนมาสร้างเป็นแม่พิมพ์นั้นพิมพ์ผ้าขาวม้าได้อย่างสวยงาม สามารถแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่นได้ และกระบวนการพิมพ์ลายโดยเทคนิคนี้ยังมีความเหมาะสมกับทักษะและเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งจากร้อยละ 91.67 มีพื้นฐานน้อยไปจนถึงไม่มีพื้นฐานมาก่อนเลย หลังจากการอบรมแล้วได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการอบรมระดับปานกลางไปจนถึงระดับมาก ร้อยละ 91.67 และ มีความคิดสามารถดำเนินการผลิตต่อไปในอนาคต ระดับปานกลางไปจนถึงระดับมาก ร้อยละ 83.33

บรรณานุกรม

กชกร ชินะวงศ์. **ดอกผลแห่งปัญญา**. พิมพ์ครั้งที่1. เชียงใหม่: วณิดา เพรส. 2548

พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. **การออกแบบและพัฒนาแฟชั่นและมัณฑนภัณฑ์**. กรุงเทพฯ: วิสคอมเซ็นเตอร์. 2550.

พัชชา (เสนาณรงค์) อุทิศวรรณกุล. **การบริหารและการจัดการแฟชั่น**. คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550.

พวงผกา คุโรวาท. **คู่มือประวัติเครื่องแต่งกาย**. รวมสาส์น กรุงเทพฯ . 2535

นัยนา เจริญศักดิ์. สมาชิกกลุ่มทอผ้าขาวม้าบ้านนากระแซง ต.นากระแซง อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี

<http://www.otop5star.com/about-th.php>

<http://www.lib.ru.ac.th/journal/loincloth.html>

<http://www.thailandexhibition.com>

http://www.isan.clubs.chula.ac.th/para_norkhai/

<https://www.l3nr.org/posts/527087>

<http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=340717>

ภาคผนวก

บทความสำหรับการเผยแพร่

การผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์ กรณีศึกษาของกลุ่มผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง ตำบลนากระแซง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่ที่มีรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม และนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าขาวม้า และเพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มผ้าขาวม้า โดยมีการดำเนินวิจัยโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ เก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์เพื่อหากระบวนการที่เหมาะสมในการผลิตผ้าขาวม้าพิมพ์ลาย และประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้กระบวนการจากการวิเคราะห์

โดยที่มาของโครงการนี้เกิดจากปัจจุบันนี้ในจังหวัดอุบลราชธานี มีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตผ้าขาวม้า เป็นสินค้า OTOP อยู่หลากหลายกลุ่มทั่วทั้งจังหวัด เกิดการแข่งขันทางด้านสินค้าและการตลาดระหว่างกลุ่มขึ้น เนื่องจากตลาดลายผ้าขาวม้าของแต่ละกลุ่มนั้นมีลวดลายที่คล้ายกัน ไม่มีความแปลกใหม่หรือลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้หาแนวทางในการสร้างความแปลกใหม่ให้กับผ้าขาวม้า โดยสำหรับกลุ่มผลิตผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง หมู่ 13 ตำบลนากระแซง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกลุ่มผู้ผลิตผ้าขาวม้า เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2543 ซึ่งยังมีฐานกลุ่มลูกค้าน้อย ทางกลุ่มจึงได้มีแนวความคิดที่จะขยายฐานกลุ่มลูกค้า ดังนั้นทางกลุ่มผู้ผลิตจึงต้องการหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผ้าขาวม้าให้ดีขึ้น มีลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และแตกต่างจากผ้าขาวม้าในรูปแบบเดิม

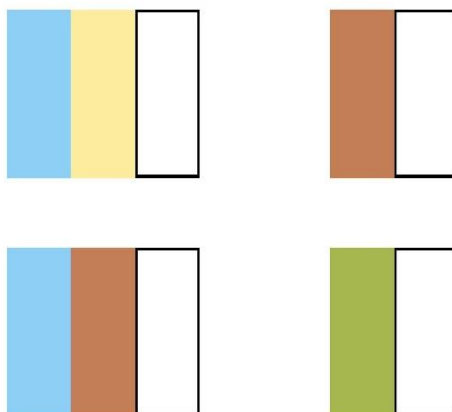

ภาพผ้าขาวม้าของบ้านนากระแซง

สำหรับกระบวนการเพื่อให้ผ้าขาวม้ามีความแปลกใหม่และน่าสนใจนั้น ผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการพิมพ์ผ้า ซึ่งเป็นเทคนิคการสร้างลวดลายที่ขึ้นพื้นฐาน ซึ่งการภาพนั้นมีหลากหลายเทคนิคที่มีความยากง่ายและความซับซ้อนในกระบวนการแตกต่างกันไป

แต่ก่อนที่จะสร้างลวดลายโดยการพิมพ์ลงบนผ้าขาวม้านั้น ต้องมีการปรับปรุงผ้าขาวม้าก่อน โดยคงลักษณะเด่นของผ้าขาวม้าที่มีข้อดีอยู่แล้วไว้ ได้แก่ วัสดุ เนื้อผ้า และขนาดของผ้าขาวม้า ส่วนสิ่งที่ปรับปรุงบนผ้าขาวม้า คือสีสันทึบ และลวดลาย ซึ่งปรับให้มีความเหมาะสมเพื่อการพิมพ์ลวดลายลงไป

โดยมีการปรับสีให้สอดคล้องไปกับเทรนด์แฟชั่นสากล เพื่อให้ผ้าขาวม้าเป็นที่น่าสนใจสำหรับคนรุ่นใหม่ที่ชอบแฟชั่น รวมถึงปรับสีของผ้าขาวม้าให้อ่อนลง เพื่อการพิมพ์ลวดลายที่ชัดเจนสวยงาม

ภาพการจับคู่สีเพื่อใช้ในการทอผ้าขาวม้าให้สอดคล้องกับเทรนด์แฟชั่น

สำหรับลวดลายของผ้าขาวม้านั้นมีสองลวดลาย คือลายดั้งเดิม หรือที่เรียกว่าลายตาไก่ ส่วนอีกลายเรียกว่า ลายสก็อต ได้มีการปรับขนาดของลวดลายของลายตาไก่ให้มีขนาดเล็กลงจากรูปแบบเดิม

ในกระบวนการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้านั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เทคนิคการพิมพ์ลายอยู่ทั้งหมด 3 เทคนิค คือ เทคนิคแม่พิมพ์แกะไม้ (Woodcut) เทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) และเทคนิคแม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk screen) ซึ่งจากการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) มาใช้เป็นกระบวนการพิมพ์ลายบนผ้าขาวม้า เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ไม่ซับซ้อนสำหรับผู้ที่ไม่มีความทักษะทางการพิมพ์ภาพและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ทั่วไป โดยทั้งนี้ผู้วิจัยดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์จากสิ่งที่หาได้ในท้องถิ่น และจากการทำงานของกลุ่มทอผ้าขาวม้าในกระบวนการพิมพ์ลายบนผ้าขาวม้าโดยเทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) นั้น สิ่งสำคัญในการพิมพ์ลายคือความประณีตในการลงสีในการพิมพ์ลาย ต้องมีความระมัดระวัง แต่เมื่อผู้พิมพ์ลายมีความชำนาญแล้วจะสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและสวยงาม

ภาพบล็อกแม่พิมพ์ผลูอย่างง่ายที่ดัดแปลงจากสิ่งที่อยู่รอบตัว

ภาพการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้า

การแปรรูปผ้าขาวม้านั้นผู้วิจัยได้แปรรูปผ้าขาวม้าลายพิมพ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของกลุ่มทอผ้าขาวม้า คือการแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่น โดยได้หาข้อมูลและตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่น และวิเคราะห์ความเหมาะสมในการนำผ้าขาวม้าลายพิมพ์ไปแปรรูป ซึ่งผ้าขาวม้าลายพิมพ์สามารถนำไปแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่นได้ทั้งชายและหญิง

ภาพผลงานการแปรรูปผ้าขาวม้าลายพิมพ์เป็นเสื้อผ้าวัยรุ่น

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ว่าการพิมพ์ผ้าขาวม้าด้วยเทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) โดยใช้วัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในชุมชนมาสร้างเป็นแม่พิมพ์นั้นพิมพ์ผ้าขาวม้าได้อย่างสวยงาม สามารถแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่นได้ และกระบวนการพิมพ์ลายโดยเทคนิคนี้ยังมีความเหมาะสมกับทักษะและเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งจากร้อยละ 91.67 มีพื้นฐานน้อยไปจนถึงไม่มีพื้นฐานมาก่อนเลย หลังจากการอบรมแล้วได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการอบรมระดับปานกลางไปจนถึงระดับมาก ร้อยละ 91.67 และ มีความคิดสามารถดำเนินการผลิตต่อไปในอนาคต ระดับปานกลางไปจนถึงระดับมาก ร้อยละ 83.33

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

การจัดนิทรรศการนำเสนอเผยแพร่ผลงาน และจัดจำหน่ายผลงานจากกลุ่มผู้ผลิต

